ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΚΑΤΑ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1921

ΙΔΡΥΤΗΣ Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ὁδὸς Καλλέργη 15
Νέον Φάληρον (Ἀθηνῶν) Τηλεφ. Νο 30

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: Ἐσωτερικοῦ . . . Δρ. 100
» Ἐξωτερικοῦ ἐν γένει » 200

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.
ΕΤΟΣ Ε' – ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 10-11
15 ΙΟΥΝΙΟΥ – 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1928

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ—ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ—ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑ. – *Ὁ Προϋπολογισμὸς τοῦ 1928-1929.*
Δ. Ι. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗ. – *Ποῖαι αἱ ἐλλείψεις καὶ ποῖαι ἐπενεκτέαι μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν νομοθεσίαν τοῦ χαρτοσήμου.*
ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ. – *Ἡ οἰκονομικὴ κατεύθυνσις.* – *Πρὸς πρόληψιν νέων καταχρήσεων.*

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ—ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΑΛΟΥΤΣΗ. – *Ἡ τρεῖς σταλαγματιές. Ἐγὼ τὸ ξέρω.* – *Ἔλα.*
Γ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ. – *Σύγχρονος Ἑλληνικὴ Ποίησις. (Κριτικὴ τῆς Τέχνης).*
ΔΗΜ. ΠΕΛΕΚΑΣΗ. *Ὁ ἱερεὺς Νικόλαος Καντούνης. (Ζακύνθιοι Καλλιτέχναι).*
ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ. – *Πῶς ἀγαποῦν οἱ Τουρκαλες. (Διήγημα – Συνέχεια).*
ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ. – *Ἱστορίαι.* – *Ἀνέκδοτα.* – *Περίεργα.* –
ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ. –

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 5

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1928-1929

ὑπὸ

Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑ

ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Εἶναι τόσον συνήθης ἡ βραδεῖα, παρὰ τὰς συνταγματικὰς διατάξεις, κατάθεσις τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὴν Βουλήν, ὥστε νὰ μὴν ἐκπλήττῃ σχεδὸν κανένα, ἡ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας καθυστέρησις τῆς καταθέσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1928—1929, ὅστις κατετέθη πρό τινων ἡμερῶν ὑπὸ τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως, ὡς εἶχε συνταχθῇ ὑπὸ τῆς προκατόχου της. Ὅπως δὲν ἐξέπληξαν τόσαι ἄλλαι παραβάσεις οὐσιωδεστάτων συνταγματικῶν διατάξεων διαπραχθεῖσαι ὑπὸ τὸ κράτος δύο Κυβερνήσεων, τῆς Οἰκουμενικῆς καὶ τῆς τοῦ Συνασπισμοῦ. Καὶ ὅμως εἶναι τόσης σημασίας ἡ ἔγκαιρος κατάθεσις καὶ ἐπιψήφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὥστε εἷς ἐκ τῶν κυριωτέρων λόγων, ὧν ἕνεκεν ἡ ἔναρξις τῆς χρήσεως μετετοπίσθη ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους εἰς τὴν 1ην Ἀπριλίου, ὑπῆρξεν, ὅτι οὕτω θὰ ἐδίδετο χρόνος ἐπαρκὴς πρὸς ἐπιψήφισιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς χρήσεως. Εἰς μάτην ὅμως ἐγένετο τοῦτο! Διότι οὐδέποτε κατωρθώθη! Καὶ οὕτω τὸ ἐκ τῶν κυριωτέρων ἔργον τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, ἡ συζήτησις καὶ ἡ ἐπιψήφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀποβαίνει προβληματικόν.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἐκ τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ εἶναι ἡ τεραστία ἀπὸ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης χρήσεως ἐξόγκωσίς του, ἀπὸ 9.562.505,521, εἰς ὅσα ἡ ἔκθεσις ὑπολογίζει τὰ βεβαιωθέντα ἔσοδα τοῦ 1927—28 καὶ ἀπὸ 9.120.137.651, εἰς ὅσα ὑπολογίζει τὰ εἰσπραχθέντα, εἰς ἔσοδα ὑπολογιζόμενα διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1928—29 εἰς 11.114.652.233, Ὁ ἐπὶ πλέον ἀναβιβασμὸς τῶν ἐσόδων ἀνέρχεται εἰς 1,994,514,582. Ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς κολοσσιαίας ταύτης αὐξήσεως τῶν ἐσόδων δυσάρεστος ἐντύπωσις μετριάζεταί πως ἐκ τῆς παρατηρήσεως, ὅτι ἐκ τῶν 9.120.137.651, εἰσπράξεων τοῦ 1927—28 δέον, πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν πραγματικῶν εἰσπράξεων, νὰ ἐκπεσθῶσι τὰ λογιστικῆς φύσεως ἔσοδα, ἅτε ἐπιφέροντα ἴσα ἔξοδα, καὶ ἀνερχόμενα εἰς 142.586.353 (δάνειον ἀπαλλοτριώσεως, προϊὸν πολεμικῶν ἀποζημιώσεων, ἐπιστροφαὶ χρημάτων,) καὶ ἑπομένως αἱ πραγματικαὶ ἐκ φόρων καὶ λοιπῶν ἐσόδων τῆς ἐν λόγῳ χρήσεως εἰσπράξεις περιορίζονται εἰς 8.977.551.299.

Ἐξ ἄλλου δέ, ἐκ τῶν 11.114.652.233 ἐσόδων τοῦ 1928—29 δέον νὰ ἀφαιρεθῶσιν, ἀντιστοίχως πρὸς τἀνωτέρω, τὰ λογιστικὰ ἢ συμψηφιστικὰ ἔσοδα, ἀνερχόμενα εἰς 1.517.144.100 (ἤτοι δάνειον ἀπαλλοτριώσεως 110 ἑκατ., ἀνάληψις ἐκ τοῦ δανείου ἐλλειμμάτων 63 ἑκατ. προϊὸν δανείου σταθεροποιήσεως 1.125.000.800, ἀπόληψις ταμείου ἐλαίας 6 ἑκατ. γερμανικαὶ ἀποζημιώσεις 213 ἑκατ.) καὶ ἑπομένως τὰ πραγματικὰ ἔσοδα τοῦ 1928—29 περιορίζονται εἰς 9,597,508,233. ἐνῷ τἀντίστοιχα ἔσοδα τοῦ 1927—28 ἀνῆλθον εἰς 8,977,551,292, ἤτοι ***προβλέπονται ἐπὶ πλέον ἐφέτος 619,956,934.***

Τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν 619,9 ἑκατομ. προβλέπεται ὅτι θὰ εἰσπραχθῇ ἐφέτος ἐπὶ πλέον τῶν εἰσπράξεων τοῦ προηγουμένου ἔτους. Καὶ τὴν πρόβλεψιν ταύτην δικαιολογεῖ ἡ ἔκθεσις ἰδίως ἐκ μείζονος ἀποδόσεως τοῦ δασμοῦ εἰσαγωγῆς (ζακχάρεως καὶ σίτου ἰδίως) λόγῳ τοῦ κατ' Αὔγουστον 1927 ἀναβιβασμοῦ τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς εἰς 14 καὶ ἐκ τῆς αὐτομάτου ἢ φυσιολογικῆς αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως, ἀνελευσομένης τῆς μείζονος ἀποδόσεως εἰς 181 ἑκατ. Ἡ ἐπὶ πλέον ἀπόδοσις τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν συνδέεται στενῶς πρὸς τὴν ἐφετεινὴν σιτοπαραγωγὴν καὶ τὴν ποσότητα αὐτῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν τῆς παραγωγῆς τοῦ 1927. Ἀλλ' ὁπωσδήποτε αἱ μέχρι τοῦδε εἰσπράξεις τῶν τελωνείων κατὰ τὸ τρέχον ἔτος δὲν δικαιολογοῦσιν ἀπολύτως τὴν αἰσιοδοξίαν τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ, διότι ἡ κατὰ 113 ἑκατ. ἐπὶ πλέον ἐν γένει ἀπόδοσις κατὰ τὸ πρῶτον τρίμηνον τοῦ τρέχοντος οἰκον. ἔτους ὀφείλεται εἰς αὔξησιν τῶν τελων. εἰσπράξεων ἐκ τοῦ νέου δασμοῦ τοῦ ἐπιβληθέντος ἀπὸ τῆς 26 Αὐγούστου 1927, ἥτις ὅμως προώρισται νὰ ἐκλείψῃ ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ἀμέσους φόρους ὑπολογίζονται εἰς 1.599 ἑκατ. ἐνῷ κατὰ τὸ 1927—28 εἰσεπράχθησαν μέχρι τέλους Μαρτίου 1928 δραχ. 1.193 καὶ εἰσπραχθήσονται κατὰ τὴν παράτασιν τῆς χρήσεως περὶ τὰ 300 ἑκατ. ἤτοι ὑπολογίζονται ὡς εἰσπραχθησόμενα ἐφέτος ἐπὶ πλέον 106 ἑκατομμ. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἐφοριακὴ ὑπηρεσία ἐπέδειξε μεγάλην πρόοδον κατὰ τὴν λήξασαν χρῆσιν, ἴσως μάλιστα εἴς τινας περιστάσεις καὶ ὑπέρμετρον ζῆλον, προκαλέσαντα εἴς τινας πόλεις ἐξέγερσιν τῶν φορολογουμένων ἢ δεδικαιολογημένα παράπονα, ἰδίως ὡς ἐκ τοῦ αὐθαιρέτου, «κατ' ἐλευθέραν κρίσιν» προσδιορισμοῦ τοῦ φορολογητέου κεφαλαίου ἢ εἰσοδήματος. Ἀλλ' εἶναι τολμηρὸν νὰ σχηματίσῃ τις ἀπὸ τοῦδε πεποίθησιν περὶ αὐξήσεως τῶν εἰσπράξεων τούτων κατὰ ἕτερα 106 ἑκατ. κατὰ τὴν τρέχουσαν χρῆσιν, διότι ἡ ἔντασις τῆς φορολογικῆς πιέσεως ἐνδέχεται νὰ προκαλέσῃ ἀντίδρασιν. Ἐν τούτοις, πολλὰ προσδοκῶμεν ἐκ τῆς ὁσημέραι χωρούσης βελτιώσεως τῆς ἐφοριακῆς ὑπηρεσίας. Ἕτερα 322.7 ἑκατ. προβλέπονται ὡς ἐπὶ πλέον ἐφέτος εἰσπραχθησόμενα ἐκ διαφόρων ἄλλων κεφαλαίων τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἤτοι 7 ἑκατ. ἐκ μονοπωλίων, 23 ἑκατ. ἐκ χαρτοσήμου, 11 ἑκατ. ἐκ συναφῶν προσθέτων φόρων κλπ. Νέα δὲ ὅλως ἔσοδα, συμπεριληφθέντα εἰς τ' ἀνωτέρω, εἶναι ἐκ τόκων δανείων σταθεροποιήσεως 33 ἑκατ. ἐκ περισσείας εἰσοδημάτων ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως προσφύγων 53 ἑκ. ἐκ κέρδους λ)σμοῦ συναλλάγματος 30 ἑκατ.

Ὁ μὲν προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων ἔχει συνταχθῇ μετὰ αἰσιοδοξίας, μὴ δικαιολογουμένης ἐπαρκῶς μέχρι τοῦδε, ἐν κρίνῃ τις ἐκ τῶν ἀποδόσεων τοῦ πρώτου τριμήνου τοῦ τρεχ. οἰκον. ἔτους. Πρόδηλον ὅτι ὁ ἐπὶ πλέον ὑπολογισμὸς τῶν ἐσόδων ἐγένετο κάπως βεβιασμένως ἐκ τῆς ἀνάγκης νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ ἰσοζύγιον, λόγῳ τῆς ἀεννάου αὐξήσεως τῶν ἐξόδων.

Ὁ δὲ προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων περιλαμβάνει 11.114.652.333 ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν συμψηφιζομένων πρὸς ἴσα ἔσοδα 1.517.144.073, ἀπομένει ὑπόλοιπον 9.597.508.260, ἐξ ὧν ἀφαιρουμένου τοῦ ἀποθεματικοῦ 400 ἑκατ. αἱ πιστώσεις ἀνέρχονται εἰς 9.197.588.260. Ἔναντι τοῦ ποσοῦ τούτου τῶν ἐφετεινῶν πιστώσεων, τὰ ὁριστικὰ ἔξοδα τοῦ 1927—28 θ' ἀνέλθουν εἰς 8.730.000.000. Ζητοῦνται ἄρα ἐφέτος ἐπὶ πλέον πιστώσεις 467 ἑκατ. Τοῦτο ἐπετεύχθη διὰ τῆς μὴ ἀναγραφῆς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1928—29 ὑποχρεώσεών τινων ἐξ ὧν ἀπηλλάγη τὸ Κράτος καὶ ἐκ τῆς ἀναγραφῆς ἄλλων νέων ὑποχρεώσεων (αὔξησις ὑπηρεσίας δημ. χρέους κατὰ 384 ἑκατ., ἕνεκα θεομηνιῶν δαπάναι 53 ἑκατ. κλπ.)

Ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ γενικὴ μας ἐντύπωσις εἶναι, ὅτι ἡ τύχη αὐτοῦ εἶναι ζήτημα ἐξόδων. Πρέπει νὰ κατανοηθῇ, ὅτι ἡ περαιτέρω αὔξησις τῶν ἐσόδων διὰ νέας ἢ προσθέτου φορολογίας δὲν εἶναι σήμερον δυνατή, διότι ὁ ἐξακολουθητικὸς ἀναβιβασμὸς τοῦ τιμαρίθμου τῆς ζωῆς δὲν τὸ ἐπιτρέπει, εἶναι δὲ κίνδυνος μήπως ἡ ὑπερέντασις τῆς φορολογίας ὁδηγήσῃ εἰς ἀρνητικὰ ἢ ἀντίθετα τῶν προσδοκωμένων ἀποτελέσματα. Ἑπομένως, μόνον δι' αὐστηρῶν οἰκονομιῶν θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προϋπολογισμοῦ τούτου μὲ πραγματοποίησιν τῶν περὶ ἰσοζυγίου προβλέψεων. Ἐξ ἄλλου, δαπάναι τινες, οἷαι αἱ ἐκ τῶν ἐκλογῶν Βουλῆς καὶ Γερουσίας καὶ ὁ ἕνεκεν τῶν ἐκλογῶν κλονισμός, θὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ δυσμενῶς. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἡ τύχη αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ κυβερνηθῇ καὶ θὰ διοικηθῇ ἡ Χώρα ὑπὸ τῆς ἐκ τῶν ἐκλογῶν προκυψούσης Κυβερνήσεως. Καὶ μόνον μία ἰσχυρὰ Κυβέρνησις, προερχομένη

ΔΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ἐκ τῶν ἐκλογῶν, ἀμείλικτος κατὰ πάσης νέας δαπάνης, περικόπτουσα δὲ ἀσπλάχνως πᾶν περιττὸν ἔξοδον, δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ μετὰ ἰσοζυγίου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Χώρας.

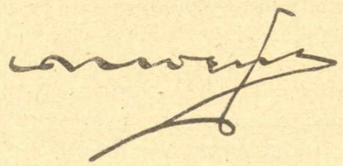

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΟΙΑΙ ΑΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΑΙ ΕΠΕΝΕΚΤΕΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΝ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ

ΤΟΥ Κου ΔΗΜ. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗ

Α'.

Πολὺς λόγος γίνεται τελευταίως διὰ τὰς μεταρρυθμίσεις τῆς νομοθεσίας τοῦ χαρτοσήμου, αἵτινες κρίνονται ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὡς ἀπαραίτητοι διὰ τὴν προσαρμογὴν αὐτῆς πρὸς τὴν προελθοῦσαν μεταπολεμικὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ τόπου.

Ἀποκτήσαντες ποιάν τινα πεῖραν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς φορολογίας τοῦ χαρτοσήμου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κρίνομεν σκόπιμον νὰ ἐκθέσωμεν κατωτέρω καὶ ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς τὰς ἀντιλήψεις ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ ζητήματος πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως συμβάλωμεν κατὰ τὸ δυνατὸν εἰς τὴν μελετωμένην διαρρύθμισιν τῆς φορολογίας ταύτης. Πρὸς τοῦτο δὲ θὰ πραγματευθῶμεν κατὰ πρῶτον περὶ τῶν ἐλλείψεων τῆς νομοθεσίας τοῦ χαρτοσήμου.

Ἡ φορολογία τοῦ χαρτοσήμου κατακρίνεται ὡς γνωστὸν ὑπὸ τῶν οἰκονομολόγων διὰ τὸν ἄδικον χαρακτῆρά της, καθόσον φορολογεῖ τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις τοῦ κεφαλαίου καὶ μάλιστα κατ' αὐτὴν τὴν ἀνάπτυξίν του, καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς πηγὰς τῆς προελεύσεως αὐτοῦ.

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ καθαρῶς θεωρητικοῦ αὐτοῦ μειονεκτήματος ἡ ἰσχύουσα παρ' ἡμῖν νομοθεσία τοῦ χαρτοσήμου ἔχει καὶ ἄλλα τινὰ συμφυῆ πρὸς τὰς ἀτελείας τὰς ὁποίας ἐμφανίζουν αἱ διατάξεις αὐτῆς. Τὰ μειονεκτήματα δὲ ταῦτα ἐπεκτείνουσιν ἔτι μᾶλλον τὸν κατ' ἀρχὴν ἄδικον χαρακτῆρα τοῦ φόρου τοῦ χαρτοσήμου καὶ δέον ὡς ἐκ τούτου νὰ ληφθῇ νομοθετικὴ πρόνοια, ὅπως ἐξαλειφθοῦν ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας.

Τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἐξεταζόμενα ἐν ἁδραῖς γραμμαῖς εἶνε τὰ κάτωθι:

Πρῶτον. *Δὲν ἐφαρμόζεται πιστῶς ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναλογικότητος τοῦ φόρου.* Ἡ ἀρχὴ αὕτη δικαίως θεωρεῖται ὡς ἡ μόνη ἀνεκτὴ εἰς σύγχρονον φορολογικὸν σύστημα. Οὐχ ἧττον αἱ περισσότεραι κατηγορίαι τῶν ἐγγράφων τῶν ὑποβαλλομένων εἰς τέλη χαρτοσήμου φορολογοῦνται αὐθαιρέτως κατὰ ἓν ποσὸν ἐκ τῶν προτέρων σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον ἀδιαφόρως πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἐγγράφου καὶ τῆς ἱκανότητος τῶν φορολογουμένων, ἀποτελεῖται δὲ ἡ κατηγορία αὕτη τῶν ἐγγράφων ἐκ τῶν ὑποβαλλομένων εἰς πάγια τέλη χαρτοσήμου, ἅτινα εἶνε καὶ τὰ πολυπληθέστερα.

Δεύτερον. *Καθίσταται πιεστικὴ ἡ φορολογία τοῦ χαρτοσήμου διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:* α) διότι τὰ φορολογικὰ ποσοστὰ τῆς ἀστικῆς κλίμακος εἶνε πολὺ ηὐξημένα καὶ β) διότι τὰ πλεῖστα τῶν ἐμπορικῶν ἐγγράφων ἀντὶ νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὰ ἐλαφρότερα τέλη χ. τῆς ἐμπορικῆς κλίμακος, τοὐναντίον ὑποβάλλονται εἰς τὰ ἀστικὰ τέλη.

Τρίτον. *Λόγῳ τῶν ἀτελειῶν τῆς νομοθεσίας ἀποβαίνει ἡ φορολογία τοῦ χαρτοσήμου δυσεφάρμοστος καὶ μειονεκτεῖ εἰς ἀπόδοσιν.*

Αἱ ἀτέλειαι δὲ αὗται ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς συνίστανται: α) εἰς τὴν ἀοριστίαν καὶ γενικότητα τῆς διατυπώσεως τῶν διατάξεων, αἵτινες ἀφορῶσι τὰ τῆς φορολογίας τῶν συμβολαίων ἅτινα ἀπαρτίζουσι τὴν μεγαλυτέραν κατηγορίαν τῶν εἰς ἀναλογικὰ τέλη χαρτοσήμου ὑποκειμένων ἐγγράφων.

β') Εἰς τὴν ἀοριστίαν καὶ τὸν μὴ σαφῆ προσδιορισμὸν τοῦ τίς φέρει τὸ βάρος τῆς πληρωμῆς τοῦ χαρτοσήμου ἐν ἑκάστῃ δεδομένῃ περιπτώσει.

γ') Εἰς τὴν ἔλλειψιν διατάξεων δι' ὧν νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ εἴσπραξις τῶν διαφευγόντων τελῶν χαρτοσήμου ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναλογικὰ ἀστικὰ ἢ ἐμπορικὰ τέλη χαρτοσήμου, ἅτινα κατόπιν ἐλέγχου ἤθελον ἐξακριβωθῇ ὅτι ἐλλείπουσιν.

δ') Εἰς τὴν ἔλλειψιν διατάξεων δι' ὧν νὰ ἐπιτυγχάνεται ὁ οἰκοθεν καταλογισμὸς ἐκ μέρους τῶν ταμιῶν τῶν πάσης φύσεως παραβάσεων τοῦ νόμου τοῦ χαρτοσήμου.

ε') Εἰς τὴν ἔλλειψιν σαφῶν καὶ ρητῶν διατάξεων δι' ὧν νὰ προσδιορίζηται τὸ ἐπιβλητέον τέλος ἐπὶ πλείστων περιπτώσεων, ἐφ' ὧν ἡ νομολογία κυμαίνεται καὶ ἐδημιουργήθησαν σοβαραὶ ἀντιγνωμίαι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ τελῶν χαρτοσήμου (ὡς ἐπὶ τῶν περιπτώσεων τῆς χαρτοσημάνσεως προσυμφώνου μετ' ἀρραβῶνος, ποινικῆς ρήτρας, ὑποθήκης, ἐγγυήσεως καὶ παρεπομένων ἐν γένει διατάξεων, συμβιβασμῶν, διανομῆς καὶ ἐκκαθαρίσεως ἑταιρικῆς περιουσίας, ἐκφερομένων κεφαλαίων, μηχανημάτων ἐργοστασίων, ἐπαναλήψεως συμβάσεων κλπ.).

στ') Εἰς τὴν ἔλλειψιν καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς «στοιχειώδους» παρακολουθήσεως τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ περὶ τελῶν χαρτοσήμου νόμου λόγῳ τῆς ΠΛΗΡΟΥΣ ΕΛΛΕΙΨΕΩΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΟΙΚ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ δυναμένων νὰ ἀσκήσωσιν ἀποτελεσματικὸν ἔλεγχον τῆς φορολογίας τοῦ χαρτοσήμου.

Δ. Ι. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ

(Εἰς τὸ προσεχὲς ἄρθρον θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν ἐπενεκτέων μεταρρυθμίσεων εἰς τὴν φορολογίαν τοῦ χαρτοσήμου).

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΙΣ

Εἰς τὸ ἐν τῇ πρώτῃ σελίδιδημοσιευόμενον ἄρθρον τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Γ. Ν. Κοφινᾶ ἐπὶ τοῦ κατατεθέντος προϋπολογισμοῦ 1928 – 29 ἐξετάζεται εἰς τὰ οὐσιωδέστερα σημεῖα του ὁ νέος προϋπολογισμὸς καὶ κρίνονται ὅτι αἱ προβλέψεις τῶν ἐσόδων δὲν ἔχουν στερρὰς τὰς βάσεις, ὥστε νὰ καλύψωσι τά προβλεπόμενα ἔξοδα, τὰ ὁποῖα ηὐξήθησαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἄρτι δημιουργηθεισῶν κρατικῶν ὑποχρεώσεων, οἷον τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δημ. χρέους, τῆς αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν τῶν δημ. ὑπαλλήλων καὶ ἀξιωματικῶν κλπ. καὶ καταλήγων ὁ κ. Κοφινᾶς εἰς τὸ ἄρθρον του ἐπάγεται ὅτι «μόνον δι' αὐστηρῶν οἰκονομιῶν θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προϋπολογισμοῦ χρήσεως 1928—1929» ἵνα πραγματωθῶσι αἱ περὶ ἰσοζυγίου προβλέψεις.

Ὁμολογουμένως ἡ γνώμη τοῦ κ. Κοφινᾶ περὶ τῆς οἰκονομικῆς κατευθύνσεως τῆς ἐκ τῶν ἐκλογῶν Κυβερνήσεως εἶναι ἡ μοναδικὴ καὶ ἀξία πάσης προσοχῆς, ἀλλὰ λησμονεῖ ὁ κ. Κοφινᾶς ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθοῦν οἰκονομίαι καὶ δὲν καθίσταται τοῦτο δυνατόν, διότι δὲν ὑπάρχει καλὴ θέλησις, οὔτε καὶ ὁ κατάλληλος ἄνθρωπος καὶ διότι πᾶσα Κυβέρνησις οἱουδήποτε χρωματισμοῦ διά τοῦ προϋπολογισμοῦ πειρᾶται ν' ἀποκτήσῃ τὴν δημοτικότητά της καὶ τοὺς φίλους της!

Καὶ ναὶ μὲν ὁ κ. Κοφινᾶς ἐκ τῆς πείρας του καὶ ἐκ τῆς ἐμπεριστατωμένης ἐρεύνης τῶν πραγμάτων συνέστησε τὴν ἐπιβολὴν αὐστηρῶν οἰκονομιῶν διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ ποῖος θὰ εἶναι ἐκεῖνος ὅστις θ' ἀναλάβῃ τὸ βαρὺ τοῦτο ἔργον καὶ ποῖα Κυβέρνησις σημερινὴ θ' ἀνεχθῇ Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ ἐφαρμώσῃ πρόγραμμα οἰκονομιῶν;

Δημονεῖ ὡρισμένως ὁ κ. Κοφινᾶς τὸ πρόσφατον παρελθὸν καὶ συγκεκριμένως τὸ 1923, ὅτε ὡς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐφήρμοσε πρόγραμμα αὐστηρῶν οἰκονομιῶν καὶ περιέσωσε ὄχι μόνον τὴν τότε κατάστασιν, ἀλλ' ἀφῆκε περισσεύματα διὰ νὰ κατασπαταληθῶσι κατὰ τὸν πλέον ἄδοξον τρόπον ὑπὸ τῶν μετέπειτα Κυβερνήσεων. Καὶ ποῖον ἄλλο ἀποτέλεσμα ἔσχεν ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σκληροῦ προγράμματος τοῦ κ. Κοφινᾶ; Νὰ δημιουργήσῃ δυσμενὲς καὶ μισητὸν περὶ αὐτὸν περιβάλλον καὶ νὰ λησμονηθῇ, κατ' ἐπίφασιν βεβαίως, ὑπὸ τῶν δρώντων σήμερον ἐν τῇ πολιτικῇ προσώπων, διότι ὁ κ. Κοφινᾶς δὲν ἀκολουθεῖται ὑπὸ φίλων ἑτοίμων νὰ ἐπιδοκιμάσωσι πᾶσαν ἀτασθαλίαν καὶ πᾶσαν ὀκταλίαν, ἐν ᾧ ὅμως κατὰ βάθος ὑπὸ παντὸς ἔχοντος ἰδέαν οἰκονομικῶν πραγμάτων ἢ καὶ ἁπλῶς γνωρίζοντος ἀριθμητικήν, ἀναγνωρίζεται ὅτι εἰσῆρξεν μοναδικὸς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ ἐντεῦθεν καὶ τοιοῦτος ἦτο ὁ κ. Κοφινᾶς.

Ὁ ἐπαναρριφθεὶς εἰς τὴν πολιτικὴν παλαίστραν κ. Ἐλ. Βενιζέλος ὡμίλησε πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχὴν εὐφήμως περὶ τῆς προσφάτου οἰκονομικῆς πολιτικῆς καὶ δὲν ἠσχολήθη οὐδόλως εἰς σύγκρισιν τῆς πολιτικῆς ταύτης, ἐν ὁμαλῇ καταστάσει, πρὸς τὴν ἐπαναστατικὴν οἰκονομικὴν πολιτικήν. Ὅτε ὅμως ὁ κ Βενιζέλος ἀνέλαβε τὴν ὑπεύθυνον διακυβέρνησιν τῆς χώρας, δὲν ἠσχολήθη εἰς οἰκονομολογικὰς φιλολογίας, τοὐναντίον διὰ τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπουργῶν του ἀνεκάλεσε de facto *τὰ ὅσα εἶπε περὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς προκατόχου του Κυβερνήσεως.*

Ἂς ἐλπίζωμεν ἐν τούτοις ὅτι θὰ συνεχισθῇ ὑπὸ τῆ, μετεκλογικῆς Κυβερνήσεως τὸ πρόγραμμα τῶν αὐστηρῶν οἰκονομιῶν; τὸ ὁποῖον ἐνεκαινίασεν ὁ κ. Κοφινᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1923, ἵνα ἀναπνεύσῃ, ὄχι βέβαια ὁ προϋπολογισμὸς, ἀλλὰ διὰ τούτου ὁ καταπιεζόμενος ἐκ τῶν ἐμπειρικῶν μεθόδων καὶ σπαταλῶν Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ διὰ νὰ μὴ ἐπαναληφθῇ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐκεῖνο ποῦ ἔγινε πρό τινος εἰς τὴν Μεσσαρᾶν τῆς Κρήτης.

ΙΩ

ΠΡΟΣ ΠΡΟΛΗΨΙΝ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΩΝ

Ἐξετάζων ὁ πολύτιμος συνεργάτης μας κ. Δημ. Μαγκριώτης ἐν τῷ δημοσιευομένῳ ἄρθρῳ του ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος τεύχους τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς ἐπεκτάσεις μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν νομοθεσίαν τοῦ χαρτοσήμου παρατηρεῖ ὡς οὐσιωδεστάτην ἔλλειψιν καὶ τὴν μὴ ὕπαρξιν εἰδικῶν οἰκονομικῶν ἐπιθεωρητῶν διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ περὶ τελῶν χαρτοσήμου νόμου.

Συμφωνοῦμεν ἀπολύτως μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Μαγκριώτου, διότι οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἐγένετο ἐργασία συστηματικὴ διὰ τὴν παρακολούθησιν τοῦ χαρτοσήμου, ἐξ οὗ καὶ αἱ μεγάλαι

καταχρήσεις (ἑκατομμυρίων ὁλοκλήρων) εἰς βάρος τοῦ Δημοσίου, ἤτοι τοῦ λαοῦ.

Εἶναι ἀστεῖον νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ παρακολούθησις τοῦ χαρτοσήμου ἐνεργεῖται ὑπὸ τῶν οἰκ. ἐπιθεωρητῶν τῶν δημοσίων ὑπολόγων(ταμιακῶν), διότι οὗτοι λόγῳ τῶν πολλαπλῶν καὶ ποικίλλων ἀπασχολήσεών των—ἐπιθεωρήσεις ταμείων, ἀνακρίσεις κλπ.—δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπασχοληθῶσιν ἐπιπροσθέτως καὶ μὲ τὸ ζήτημα τοῦ χαρτοσήμου, δεδομένου ὅτι προαπαιτεῖται εἰδικὴ ἐξάσκησις διὰ τὸν ἔλεγχον τοῦ χαρτοσήμου καὶ ὅτι ὑπάρχουσι πλεῖσται ἐπιχειρήσεις καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, πλὴν τῶν συμβολαιογραφείων, πρὸς ἃς, εἰδικῶς, κατὰ τὴν γνώμην μας, πρέπει νὰ στραφῇ ὁ ἔλεγχος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ ἐξοικονομηθῇ ἡ περίστασις διὰ τῶν ἐπιθεωρητῶν δημοσίων ὑπολόγων, δὲν καθίσταται τοῦτο ἐφικτὸν λόγῳ τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπηρετούντων (ἐπὶ ἔλασσον τῶν ὀργανικῶν θέσεων),ἐξ ὧν οἱ περισσότεροι ἀσχολοῦνται εἰς εἰδικὰς ἐρεύνας, δημιουργηθείσας εἴτε ἐκ τῶν παρατηρηθεισῶν ἀνωμαλιῶν εἰς τὰς δημοσίας διαχειρίσεις, εἴτε ἐκ τῆς ἀνάγκης νὰ παρακολουθῶνται τὰ ἐντελλόμενα ἔξοδα τῶν Ὑπουργείων πρὸς ἀποφυγὴν νέων ἐλλειμμάτων, εἴτε ἐξ ἄλλων αἰτιῶν συναφῶν πρὸς τὴν παρακολούθησιν καὶ διαρρύθμισιν τῆς πολυσχιδοῦς δημοσίας διαχειρίσεως.

Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατὸν νὰ παρακολουθήσῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου περὶ χαρτοσήμου; Διὰ ποίων ὀργάνων; Καὶ εἶναι τῷ ὄντι ἄξιον ἀπορίας πῶς μόνον... ὀλίγα ἑκατομμύρια δραχμῶν διέρρευσαν εἰς χεῖρας τῶν καταχραστῶν τοῦ χαρτοσήμου!

Ἂς μᾶς πληροφορήσῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἄν ποτε ἠλέγχθησαν αἱ Τράπεζαι καὶ αἱ πολυπληθεῖς καὶ ποικιλώνυμοι Ἑταιρεῖαι καὶ λοιπαὶ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις καὶ ἂν αὗται ἐφαρμόζωσι τὸν νόμον περὶ τελῶν χαρτοσήμου!

Δὲν ἔχομεν οὐδεμίαν ἀνάγκην ἀπαντήσεως, διότι τὰ διάφορα οἰκονομικὰ ἱδρύματα ἔχουσι καταντήσει ἀσύδοτα, ἐκτὸς δὲ τούτου ἔνιαι Τράπεζαι εἶναι πάτρωνες τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὥστε οὐ μόνον ἔλεγχον νὰ μὴ δύναται τοῦτο ν' ἀσκήσῃ, ἀλλ' οὐδὲ κἂν περὶ τούτου σκέψιν νὰ κάμῃ, πᾶσα δὲ πρὸς ἔλεγχον ἀπόπειρα νὰ θεωρῆται ἐκ τῶν προτέρων ἀποτυχοῦσα.

Ἡ ἵδρυσις εἰδικῆς ὑπηρεσίας διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου περὶ τελῶν χαρτοσήμου καὶ μάλιστα μετὰ τὰς τελευταίας μεγάλας καταχρήσεις, εἶναι, καθ' ἡμᾶς, μία τῶν ἀναποτρέπτων ἀναγκῶν τοῦ Κράτους, διότι ἐνῷ ἡ δαπάνη τῆς συντηρήσεως τῆς ὑπηρεσίας ταύτης θὰ εἶναι μικρὰ—ἂν λ. χ. συστηθῶσι 5 θέσεις ἐπιθεωρητῶν χαρτοσήμου—ἀφ' ἑτέρου αἱ πρόσοδοι τοῦ Κράτους ἐκ τῆς ἐνταντικῆς παρακολουθήσεως τοῦ χαρτοσήμου θὰ εἶναι λίαν ἱκανοποιητικαί, κατὰ τὰς προβλέψεις μας, ὥστε πᾶς δισταγμὸς διὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς νέας ταύτης ὑπηρεσίας νὰ μὴ εἶναι παντάπασι δικαιολογημένος.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ—ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ Κ.Λ.Π.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘ. ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ

Περίληψις προκηρύξεως διαγωνισμοῦ πρὸς κατάληψιν θέσεων ταμιακῶν γραμματέων β' τάξεως.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ὑπουργοῦ προεκηρύχθη διὰ τὴν 26ην Αὐγούστου ἐ. ἔ. ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 9ην πρωϊνήν, διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν ὑπαρχουσῶν κενῶν ἢ κενωθησομένων θέσεων ταμιακῶν γραμματέων β' τάξεως.

Ὁ διαγωνισμὸς ἐνεργηθήσεται ἐν Ἀθήναις, Πάτραις, Θεσσαλονίκῃ, Χανίοις, Τριπόλει, Ἰωαννίνοις, Μυτιλήνῃ, καὶ Βόλῳ.

Πρὸς τούτοις προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες ἀπολυτήριον γυμνασίου ἢ δίπλωμα δημοσίας ἢ ἰδιωτικῆς ἀνεγνωρισμένης ἐμπορικῆς σχολῆς ἔφεδροι ἀξιωματικοὶ καὶ ὁπλῖται ἢ ἄνευ τοιούτου, ἔχοντες ὅμως πενταετῆ ὑπηρεσίαν δημοσίου εἰσπράκτορος, καὶ βουλόμενοι νὰ μετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ τούτου, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν (Γενικὴν Διεύθυνσιν Δημοσίου Λογιστικοῦ-Διεύθυνσιν Π-Τμῆμα Διοικήσεως Ταμείων) ἢ εἰς τὸν Οἰκονομικὸν Ἐπιθεωρητὴν μιᾶς τῶν ἀνωτέρω πόλεων, ἔνθα ἐπιθυμοῦσι νὰ διαγωνισθῶσι,τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ διαγωνισμοῦ, αἴτησιν ἐν ᾗ θέλουσιν ἐπικολλήσῃ καὶ τὴν φωτογραφίαν σύτῶν.

Προκειμένου περὶ θηλέων δύνανται νὰ μετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ ἐφόσον κέκτηνται τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ ἔχουσι συμπληρώσει τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Περὶ τῶν λοιπῶν πιστοποιητικῶν,ἅτινα δέον νὰ ὑποβάλωσι μετὰ τῆς αἰτήσεώς των οἱ ὑποψήφιοι καὶ τῶν μαθημάτων εἰς ἃ ἐξετασθήσονται, θὰ παρέχωνται σχετικαὶ πληροφορίαι ἐν Ἀθήναις μὲν παρὰ τοῦ γραφείου πληροφοριῶν τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τῶν κατὰ τόπους ταμιῶν, ἐνταλθέντων πρὸς τοῦτο.

(Ἐκ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

Η ΤΡΕΙΣ ΣΤΑΛΑΓΜΑΤΙΕΣ

Ἡ ξακουσμένη ἡ μάγισσα Ἀλβώ,
πού γνοιάζεται γιὰ τοὺς ἐρωτευμένους
πώχει σ' ἀθώα μάτια κατοικιὰ
κι' εἶνε παρηγοριὰ στοὺς προδομένους.

Ἀπ' ἕνα ρόδο ἐπέρασε μιὰν αὐγὴ
κὶ ἄκουσε νὰ λένε τ' ὄνομά της
τρεῖς τῆς δροσιᾶς σταλαγματιὲς
κὶ σταματᾶ ἡ Ἀλβώ, τὰ βήματά της.

— Τὶ θέλετε ἀπὸ μὲ σταλλαγματιές ;
«νὰ μᾶς λύσῃ», λένε μιὰ ἀπορία
ποιὰ τάχα πές μας ἀπ' τὲς τρεῖς
ἔχει τὴ πιὸ μεγάλη τὴν ἀξία».

— Εἶμαι τὶς λέει ἡ πρώτη μὲ θυμὸ
ἀπὸ ποτάμια, θάλασσες, πλασμένη
ταξείδεψα σὲ κόσμους μακρυνοὺς
καὶ ἀπὸ μεγάλο σύννεφο ριμένη.

Ἡ δεύτερη τῆς λέει.—Εἶμαι ἡ δροσιὰ
ὁποῦ τοῦ φεγγαριοῦ σκεπάζει τὴ λαμπράδα
τῆς μαύρης νύκτας εἶμαι τὸ παιδί,
καὶ τῆς αὐγῆς, ἡ ἀδιάλυτ' ἡ ἀχνάδα.

Τότε τῆς λέει ἡ τρίτη μὲ κλῦμὸ
καὶ μὲ φωνὴ στὸ στόμα της σβυμένη,
— Εἶμαι τὸ μαῦρο δάκρυ τῆς καρδιᾶς
ὁποῦ τὴν ἔχει ὁ κόσμος προδομένη!..

Καὶ ἀποκρίνεται ἡ μάγισσα ἡ Ἀλβώ...
— Ἀπὸ τὶς τρεῖς σας ἔχει τὴν ἀξία
ἐκείνη ἡ πικρὴ σταλαγματιὰ
ποὺ βγαίνει μέσα ἀπ' τὴ καρδιά!

Goelho Netto

ΕΓΩ ΤΟ ΞΕΡΩ

Στὸ ἔρμο τῆς ζωῆς μου μονοπάτι ! !
πνοὴ δὲν μοῦ ἔμεινε νὰ ζήσω
ὅλα γιὰ σένα στὸ κόσμο ἄχω χάσει,
σ' ἄλλη ζωή, ποθῶ νὰ φτερουγίσω.
Καὶ ἂν μὲ θωρεῖς, χαρούμενο νὰ τρέχω
νὰ σοῦ μιλῶ καὶ νὰ γελάω ἀκόμα
ἐκεῖνο τὸ γέλειο, δὲ βγαίνει ἀπ' τὴ καρδιά μου
βγαίνει μονάχα, ἀπ' τ' ἄχαρό μου στόμα.
Μὲ βλέπεις !!. . καὶ σοῦ φαίνεται πῶς ἔχω
μὲς τὴ ψυχή μου, τὴ γλυκειὰ γαλήνη
κ' ἐγὼ τὸ ξέρω στὰ σπλάγχνα μου κεῖ μέσα
τὶ φλογισμένο καίγεται καμίνι !!...
...Ὅλοι οἱ παλμοί μου, πετάξανε κοὶ πᾶνε
Εἶναι ἡ καρδιά μου γιὰ πάντα μαραμένη
δροσιὰ δὲν ἔχει πλειά, νὰ ξανανθίσῃ
τὴν ἔχουνε τὰ πάθη, νεκρωμένη!!...
Ἀφοῦ γιὰ σὲ κατήντησα ἕνα πτῶμα
χωρὶς πνοὴ στὰ βάσανα θὰ ζήσω
στὸ ἔρμο τῆς ζωῆς μου μονοπάτι
μὲ τ' ὄνομά σου τὸ γλυκό, νὰ ξεψυχήσω!!...

ΕΛΑ

Περίσσια ρόδα ἐμάζεψα μιὰ μέρα,
μὲ τὴ παρθενικὴ δροσιά τους ραντισμένα
μὲ τῆς ψυχῆς μου τ' ἀσύγκριτα τραγούδια
μὲ τῆς καρδιᾶς μου τὰ δάκρυα, ποτισμένα.

Καὶ στόλισα μὲ κεῖνα τὸ κρεββάτι
μὲ τὰ μεταξωτά, κρινόλευκα σενιόνια
γιὰ νὰ ξεπλώσῃς τὸ ὁλόαγνο κορμί σου
ποῦ περιμένω τώρα τόσα χρόνια!...

Ἔλα στὴν ἀγκαλιά μου μὴν ἀργήσῃς
καρδιὰ καὶ νοῦς μου ἐσένα καρτεροῦνε
ἔλα γλυκειά μου ἀγάπη νὰ προφθάσῃς
μήπως τὰ βελουδένια ρόδα μαραθοῦνε !

Ζάκυνθος ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΣΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΟΥ Κου Γ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀσφαλῶς χρειάζεται καλὴ θέλησις, καὶ ὑπομονὴ ἐξ ἐπαγγέλματος λογίου διὰ νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τὴν ἀπέραντον ἔρημον τῆς νεωτέρας ποιητικῆς παραγωγῆς πρὸς ἀνεύρεσιν ὀλίγης βλαστήσεως καὶ ὀλίγης δρόσου ἥτις νὰ τὸν ἀνακουφίζῃ ἐπ' ὀλίγον διὰ τὰς ἀγόνους ταλαιπωρίας του. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι δυστυχῶς οἱ ὁποῖοι ἐξ ἐπαγγελματικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὑποβάλλονται συχνὰ εἰς τὸ φρικτὸν αὐτὸ μαρτύριον ἀνὰ τὰς ἐκτάσεις τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως, καὶ ἐπιστρέφουν σῶοι μὲν λόγῳ τῆς πρὸς τοιαύτας ταλαιπωρίας ἐξοικειώσεως, ἀλλὰ μὲ ἀποκαλύψεις τόσον ἰσχυράς,ὥστε διερωτῶνται ἐὰν δὲν ἀποτελεῖ παραφροσύνην ὡς πρὸς τοιαῦτα ὀδυνηρὰ ταξείδια παρόρμησίς των.

Ἐν τούτοις ἠτόσον ἐκτεταμένη ὅσον καὶ ἀσήμαντος παραγωγή, ἐὰν δὲν τοὺς παρέχει τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀποκαλύψεως μιᾶς ἀληθοῦς ποιήσεως, τοὺς ἀποζημιώνει κάπως, διότι τοὺς παρουσιάζει τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκεφθοῦν καὶ νὰ ἐξαγάγουν συμπεράσματα περὶ τῶν αἰτίων τῆς τοιαύτης παρακμῆς τοῦ συγχρόνου ποιητικοῦ πνεύματος. Καὶ τὰ αἴτια εἶναι τόσον πολλὰ ὥστε δὲν θὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὸν περιωρισμένον χῶρον ποὺ διαθέτομεν παρὰ μόνον ἐπὶ τῶν κυριωτέρων: Ὁ σπουδαιότερος ἴσως

λόγος, ὅστις ἐὰν δὲν ἐξηγεῖ ἀπολύτως τὴν κακὴν ποιότητα τῶν ποιητικῶν ἔργων, ἀποτελεῖ ἐν τούτοις μοναδικὴν δικαιολογίαν τοῦ καταπληκτικοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ποιητῶν εἶναι τὸ κακὸν παράδειγμα ἀναξίων διδασκάλων. Ἓν ὑπέροχον ἔργον προξενεῖ θαυμασμόν, κατάπληξιν, καὶ εἶναι ζωντανὴ ἀπόδειξις τῆς ἀποστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ὁ κοινὸς νοῦς, ἓν ὅμως ἔργον μετριώτατον ἐπιβληθὲν διὰ τοῦ θορύβου εἰς κοινωνίαν ἀνίδεον φιλολογικῶς, δημιουργεῖ μετριωτέρους ἀκόμη μιμητὰς οἱ ὁποῖοι σκεπτόμενοι κατὰ τρόπον ἴσως λογικὸν εὑρίσκουν ὅτι ἡ δόξα δὲν εἶναι τόσον δύσκολος, ἀφοῦ κατακτᾶται διὰ τοιούτων ἔργων. Καὶ ἡ προσπάθεια ἀρχίζει. Καὶ ἡ προσπάθεια αὐτὴ δὲν εἶναι σημερινή, ὅπως δυνάμεθα νὰ ἀποδείξωμεν διὰ σειρᾶς παραδειγμάτων, οὔτε Ἑλληνικὴ ἀλλὰ διεθνής. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἔγραψεν ὁ Μολιέρος ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὸν μιμηθῇ. Ὅλα τὰ κατώτερα πνεύματα ἐμιμήθησαν λογοτέχνας 10ης τάξεως καὶ οὕτω ἐδημιουργήθησαν ἀναρίθμητοι τόμοι ποιήσεως καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ σύγχρονος Litterature ἡ ὁποία λησμονεῖται εὐθὺς μόλις ἀναγνωσθῇ. Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ ὑπερόχου ἔργου καὶ μετριωτάτου. Τὸ ἓν ἀπογοητεύει τοὺς μετρίους καλλιτέχνας, τὸ ἄλλο τοὺς ἀποθρασύνει. Ἡ ἐπίδρασις αὕτη τῶν κακῶν διδασκάλων δὲν παρατηρεῖται μόνον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ποιήσεως καὶ γενικῶς τῆς λογοτεχνίας, ἀλλ' εἰς ἁπάσας τὰς τέχνας καὶ ἰδίως εἰς τὴν ζωγραφικὴν εἰς τὴν ὁποίαν καὶ διὰ λόγους βιοποριστικοὺς ἐπεκράτησεν ἀφόρητος θεματογραφία (nature morte, ἀκρογιάλι, ὀλίγαι σπουδαὶ γυμνοῦ κλπ) καταστρέφουσα τελειωτικῶς καὶ τὴν ὀλίγην ἰδιότυπον ἔμπνευσιν τοῦ ζωγράφου. Δεύτερος λόγος, διὰ νὰ ἐπανέλθωμεν καὶ πάλιν εἰς τὸν ποιητήν, εἶναι ἡ ἔλλειψις ἱκανοῦ πνεύματος διαλογῆς μέσα εἰς τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς καὶ τὰς ἐκφράσεις τῆς φύσεως. Νομίζουν ὅτι ὁποιαδήποτε γεγονότα τῆς ζωῆς, ἡ κάθε ἔκφρασις τῆς φύσεως ἔχει ἐνδιαφέρον, μποροῦν νὰ γίνουν ἀντικείμενα τῆς τέχνης. Ἡ ἐπαφὴ μὲ τὰ μεγάλα ἔργα ποὺ ἐδημιούργησε τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα θὰ τοὺς ἀπεδείκνυε πόσον σφαλερῶς σκέπτονται, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἐπαφή των περιωρίσθη εἰς τὸ ἐξώφυλλον. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὰ ἔργα τους ἐκφράζουν ἀκριβῶς ὅ,τι ἔπρεπε νὰ παραλείψουν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν πτωχὴ καθημερινὴ ζωὴ τὴν εἶχον ἐξορίσει ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῆς τέχνης. Ἤξεραν, ὅπως λέγει ὁ Λογγῖνος ὅτι «φύσει γαρ πως ὑπὸ τ' ἀληθοῦς ὕψους ἐπαίρεταί τε ἡμῶν ἡ ψυχή...» Περνοῦσαν ἀδιάφοροι μπροστὰ ἀπ' τὰ γεγονότα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Σήμερον νομίζομεν ὅτι ὁ μορφωμένος ἀναγνώστης ποὺ ἀνέπτυξε τὴν καλαισθησίαν του ἀσχολούμενος μὲ τέλεια πράγματα, μπορεῖ νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ κοσμικὸν κέντρον, γιὰ τὸν κινηματόγραφο καὶ γιὰ τόσες ἄλλες μικροσυγκινήσεις τῆς σημερινῆς ζωῆς. Ἐνομίσαμε τὴν ποδιὰ τῶν γκαρσονιῶν «ὡς ἐσθῆτα τῶν Μουσῶν», ὅπως λέγει θαυμάσια εἰς ἓν ἐκ τῶν αἰσθητικῶν του Essai ὁ Oscar Wilde. Τρίτος λόγος εἶναι ἡ ἔλλειψις ἀναλόγου φραστικῆς καὶ τεχνικῆς ἱκανότητος. Ἡ κοινοτυπικὴ ἔκφρασις ἡ χιλιοειπωμένη, ἡ συνηθισμένη ἀναπαράστασις τοῦ ἀντικειμένου, ἡ ἀθλία μίμησις γνωστῶν ἁρμονιῶν τοῦ στίχου, ἰδοὺ τὰ κύρια συστατικὰ τῆς νεωτέρας ποιήσεως. Ἡ φύσις παρουσιάζει ἀπείρως θελκτικὰς στιγμάς, ἐκφράσεις ποὺ θὰ ἐντρόπιαζαν καὶ τοὺς καλλιτέχνας τοῦ φανταστικοῦ ἀκόμη, ἀλλὰ πάνω στὰ ξερόκλαδα τῆς ποιήσεως τῶν νέων δὲν ἀνθεῖ ποτὲ οὔτε φύλλο. Μπορεῖ ὁ μικρὸς αὐλητὴς νὰ σκορπᾶ τὶς ἁπλὲς μελῳδίες του ξαπλωμένος μέσα στὶς χρυσαφένιες πτυχώσεις τῶν σταχιῶν καὶ τὸ ξανθὸ ἀγρίμμι νὰ τρέχῃ σὰν μικρὸς σάτυρος στὶς ὀχτιὲς τῶν ἀμπελιῶν ποὺ ἀκινητεῖ τὸ φύλλωμά τους τὴν καλοκαιριάτικη νύκτα κάτω ἀπὸ τὴν κίτρινη τέφρα τοῦ φεγγαριοῦ. Μπορεῖ ἡ νύχτα νὰ ἁπλώνῃ τὸ θαῦμα της πάνω ἀπὸ τὶς βουνόκορφες καὶ ἡ αὔρα νὰ σαλεύῃ τὶς μαύρες τὴ νύχτα τολύπες τῶν πεύκων, αὐτοὶ δὲν νοιώθουν τίποτε ἀπὸ τὴ χάρη τέτοιων φαινομένων, ἢ θεωροῦν ὅτι εἶναι ἐπαρχιωτισμὸς νὰ ὁμιλεῖ κανεὶς γι' αὐτά. Ἀλλὰ εἶναι μόνον ἡ λεπτή, ἡ ἰδιότυπος περιγραφή, τὸ στοιχειῶδες αὐτὸ προτέρημα πάσης ποιήσεως ποὺ λείπει ἀπὸ τὴν ἰδικήν τους; Ἀλλὰ μήπως ἐκφράζουν τίποτε εἰς αἴσθημα, εἰς ἰδέαν; Τὰ ἐρωτικά των αἰσθήματα, εἰ πόθοι τῆς ζωῆς των δὲν εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὸν ὀχετὸν τῆς ἀνοησίας ποὺ ἐκφράζουν τὰ κορίτσια τῆς ἐποχῆς μας οἰστρηλατούμενα ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ γεννετησίου ἐνστίκτου! Ἀλλ' ὅταν ἔχουμε ἀκούσει τὰ γεμᾶτα πάθος λόγια ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Ἰουλέττας τὴν ὥρα ποὺ τὴν χωρίζει ἡ αὐγὴ ἀπ' τὸν ἀγαπημένο της, κι' ἀπὸ τὰ μουσικὰ χείλη τῆς Perdita τὸ ἐγκώμιο τῶν λουλουδιῶν, τί δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν διὰ τὴν κοινοτάτην, τὴν ξηρὰν αὐτὴν αἰσθηματολογίαν τῶν ποιητῶν μας; Καὶ ὕστερα παραπονοῦνται ὅτι ἡ ζωὴ δὲν τοὺς προσέχει, ὅτι ἀγνοεῖ τὴν προσπάθειάν τους. Ἀλλὰ ἡ ζωὴ διψᾶ γιὰ κάτι ἀνώτερον της διὰ νὰ τὸ θαυμάσῃ καὶ νὰ τὸ μιμηθῇ, καὶ ὄχι διὰ μιὰν ἀνόητον ἀπήχησιν τῶν σχέσεών της. Ἐκεῖνος ποὺ εἶδε τὴν Βενετίαν δὲν μπορεῖ νὰ θαυμάσῃ παρὰ μόνον στίχους τοῦ Th. Gautier γι' αὐτήν, κι' αὐτὸς ποὺ εἶδε κάποιες παληὲς γωνιὲς τοῦ Παρισιοῦ ξαναθυμᾶται τὴν ὠμορφιὰ τους διαβάζοντας μέσα εἰς τὰ ποιήματα τοῦ J. Moreas, γιὰ τὸ ἴσκιο τοῦ φεγγαριοῦ μέσα σὲ μιὰ παγωμένη νεροσυρμή, γιὰ τὰ μπὲκ τοῦ γκαζιοῦ ποὺ ρίχναν τὸ φῶς τους πάνω στὶς μαῦρες καστανιὲς τοῦ πάρκου, γιὰ τὶς μελιχρὲς λεύκες πέρα στὴν καμπὴ τοῦ δρόμου ποὺ τοῦ ἔχουν αὐλακώσει οἱ ρόδες τοῦ ἁμαξιοῦ, γιὰ τὴν στέρνα τοῦ ἐρειπωμένου μύλου ποὺ γεμίζει νεκρὰ φύλλα τὸ Φθινόπωρο κλπ. Ἓν ἔργον τέχνης δίνει τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ὄψιν ἐκείνην τὴν ὁποίαν δὲν δύναταί τις νὰ ἀπολαύσῃ εἰς τὴν πραγματικότητα, ἄλλως δὲν εἶναι ἄξιον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ νὰ παραβάλῃ τις ἓν ἔργον τέχνης μὲ τὰ ποιήματα τῶν νέων μας, εἶναι ὡς νὰ συγκρίνῃ τὴ Νύκτα τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου μὲ τ' ἀγάλματα ποὺ κάνουν ἀπὸ τὸ χιόνι τὰ παιδιά.

Δὲν θὰ ἤξιζε νὰ ἀσχοληθῇ κανείς, ἔστω καὶ εἰς ἓν τόσον περιληπτικὸν σημείωμα, μὲ τὸν ὄγκον τῆς συγχρόνου ποιητικῆς παραγωγῆς, ἡ ὁποία ἱκανοποιεῖ κυρίως

τὴν φιλοδοξίαν τῶν νέων μας καὶ δὲν πρόκειται νὰ ἀναγνωρισθῇ ποτὲ ἀπὸ κοινωνίαν ἔστω καὶ στοιχειωδῶς σκεπτομένων ἀνθρώπων, ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ἡ ἐκ πλάνης ἐπίδοσις εἰς τὴν τέχνην ἀποτελεῖ μέγα κοινωνικὸν ζήτημα, ἄξιον πάσης προσοχῆς, διότι ἀπομακρύνει τόσους ἱκανοὺς κατὰ τὰ ἄλλα ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν ἀληθῆ προορισμόν των.

Φλαγγίνης

ΖΑΚΥΝΘΙΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΝΤΟΥΝΗΣ

1768—1834

ΤΟΥ Κου ΔΗΜ. Σ. ΠΕΛΕΚΑΣΗ

Ὁ Ἱερεὺς Νικόλαος Καντούνης ἐγεννήθη στὴν Ζάκυνθον κατὰ τὸ ἔτος 1768, δύναται νὰ ἐπονομασθῇ ὁ Κορέγιος τῆς Ἑλλάδος, διότι, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τῆς πατρίδος του ὅπως σπουδάσῃ τὴν γραφικὴν ἀπὸ ξένους καλλιτέχνας διδασκάλους, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῶν ἐλαχίστων καὶ ἐλλειπῶν μαθημάτων ποὺ τοῦ ὑπέδειξεν ὁ ἀριστοτέχνης ζωγράφος ἱερεὺς Νικόλαος Κουτούζης, κατώρθωσε διὰ τῆς μεγάλης του θελήσεως καὶ ἐπιμονῆς ν' ἀναπτυχθῇ καὶ ἐντὸς χρονικοῦ τινὸς διαστήματος, νὰ ἀναφανῇ ἕνα καλλιτεχνικὸ αὐτοδημιούργημα ἐφάμιλλον τοῦ διδασκάλου του. Ὁ Νικόλαος Κουτούζης φύσει φθονερὸς ὄχι μόνον τῷ ἀπέκρυπτε τὰ διάφορα μυστήρια τῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τά στοιχεῖα αὐτῆς μετὰ δυσκολίας τῷ ὑπεδείκνυε, τὸ φυσικὸν ὅμως τοῦ Καντούνη τάλαντον δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκδηλωθῇ, ὅταν ἀνεφάνησαν τὰ πρῶτα ἔργα του, τὰ ὁποῖα περιέκλειον θαραλέον καὶ εὔχερον χρωστῆρα, σχέδιον καὶ χρωματισμὸν ἀρκετὰ εὐαίσθητον ὡς καὶ ἐκτεταμένον συνθετικὸν γοῦστο, οὔτε δὲ κατώρθωσε νὰ γίνῃ ὀνομαστὸς καὶ περιζήτητος, νὰ γράψῃ πάμπολλα ἔργα· νὰ διακοσμήσῃ πολλοὺς ναοὺς μὲ ἀριστουργηματικὰς συνθέσεις ἐκ τοῦ βίου καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἱστορήσῃ πληθώραν προσωπογραφιῶν διαφόρων ἀριστοκρατῶν καὶ ἐξεχόντων προσώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Καὶ ὁ παρατηρῶν τὰ ἔργα αὐτοῦ τὰ ἀποθαυμάζει καὶ ἀνευρίσκει εἰς αὐτὰ τὴν ἐναρμονιζομένην γλυκύτητα ἐν τῇ ἑνώσει αὐτῆς μετὰ τοῦ σχεδίου καὶ χρωματισμοῦ. Λόγῳ τῆς ἀκμαζούσης τότε Ἑνετικῆς τέχνης, καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἔργων τῶν Δοξαράδων καὶ Κουτούζη, σπουδασάντων ἐν Ἑνετίᾳ (*) ἦτο καὶ αὐτὸς κατὰ συνθήκην ἀκόλουθος τῆς τέχνης ταύτης ὅπως διακρίνωμεν καὶ βεβαιούμεθα ἐκ τῶν ἔργων του. Ὁ ἀκάματος μεσαιωνοδίφης φίλος κ. Λέων Χ. Ζώης ἀναφέρει εἰς τὸ λεξικόν του ὅτι ὁ Νικ. Καντούνης ἔσχεν ὡς διδασκαλόν του ἐν τῇ γραφικῇ πρὸ τοῦ Νικολ. Κουτούζη τὸν Βυζαντινογράφον καλλιτέχνην Καστρινόν ἢ Κοράην, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα, λόγῳ τῆς ἀτεχνίας τοῦ διδασκάλου του, δὲν ἠκολούθησε ἐπὶ πολὺ τὴν διδασκαλίαν ἐκείνου. Ὁ Καντούνης μόνος του ἐσπούδασε τὴν ἀνατομίαν, τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τοῦ καλλιτέχνου, τόσον δὲ ἐσπούδαζε ταύτην ὥστ' ἀνευρίσκομεν εἰς διάφορα προσχέδιά του εἰς τὰ ὀπίσθια τῶν ὁποίων παρατηροῦμεν διαφόρους ἀνατομικὰς μελέτας του. Οἱ χρωματισμοὶ τοῦ ζωγράφου τούτου ἦσαν λίαν ἁπλοποιημένοι, εἰργάζετο καὶ ἐξετέλει ἀπ' εὐθείας τὰ ἔργα του καὶ ἀπέφευγε τὰς ἐπαναλήψεις (m a n o s e c o n d o ἵνα ταῦτα διατηρῶσι τὴν δροσερότητα τοῦ χρωματισμοῦ των, κατόπιν δὲ μετὰ γαληνιαίας εὐχερείας ἐπέθετεν ἐπ' αὐτῶν τὸ γλυκύτατόν του τ ά κ τὸ ὁποῖον διακρινόμενον ὡς χαρακτηριστικὸν εἰς τὰ ἔργα του μᾶς ἐπιβεβαιοῖ τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ ἀριστοτέχνου τούτου. Ἐν τῷ Ναῷ τῆς Παναγίας τοῦ Τσουρούφλη ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης μᾶς παρουσιάζεται ἕνα πρωτόλειον ἔργον τοῦ ζωγράφου τούτου, ἡ εἰκὼν τῆς Θυσίας τοῦ Νῶε τὴν ὁποίαν ἔγραψεν εἰς ἡλικίαν 16—18 ἐτῶν κάτωθι δὲ ὑπογράφεται

ΔΕΗCIC ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟ ΘΕΟΥ
..... ΚΑΙ ΤΗC CVMBIAC AVTOV
ΧΕΙΡ ΝΙΚΟΛ. ΚΑΝΤΟΥΝΗ 1786 ΝΟΕ! 30

Ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀκαθίστου του διασώζεται ἐν ἀρίστῃ κατασκευῇ ἡ εἰκὼν τῆς ὡραίας Πύλης παριστῶσα τὴν θείαν προσευχὴν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἔνθα ὁ Χριστὸς προσευχόμενος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τείνων ἔχων προσηλωμένους στὰ μυστικὰ τόξα τοῦ Οὐρανοῦ παρουσιάζεται ἀναμένων τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν τοῦ «Πάτερ εἰ δυνατὸν παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο» ἐνῷ ἀπὸ τὰ ὕψη φτερυγίζων ὡραῖος ἄγγελος μὲ πόνον προσφέρει πρὸς τὸν Χριστὸν τὸ ποτήριον τῆς δοκιμασίας.

Ἡ λαμπρὰ αὕτη σύνθεσις μᾶς ἐπιδεικνύει τὴν καλλιτεχνικὴν δεξιότητα τοῦ Καντούνη, διακρίνονται δ' ἐν αὐτῇ πέριθυμοι χρωματισμοὶ μὲ τὰς μυστηριώδεις καὶ διαφανεῖς ἐναρμονήσεις των.

Φέρει δὲ τὸ ἔργον τοῦτο ἐν τῇ πρωτοτυπίᾳ του ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς τέχνης τοῦ Ἰταλοῦ καλλιτέχνου C a s l o D o l e c.

Ὁ Καντούνης ἐργαζόμενος οὐδόλως ἐκουράζετο, ἀλλὰ οὔτ' ἐκούραζε καὶ τὰ ἔργα του μὲ τεχνικὰς ἀμφιβολίας εἶχε τὴν πεποίθησίν του τόσον εἰς τὰς ἐλευθέρας γραμμὰς τοῦ σχεδίου του, ὅσον καὶ εἰς τὴν αἴσθησιν τῶν χρωματισμῶν του, καὶ δὲν ἐζητοῦσε νὰ τοποθετῇ πράγματα ἐπ' αὐτῶν ἀπὸ ψεύτικη φύσι παρὰ μὲ εἰλικρενεστάτην ἀλήθειαν ἀποφεύγων τὰς λεπτομερείας, αἵτινες καθιστοῦν τὰ ἔργα συγχισμένα καὶ σχολαστικά.

Ὁμοίως ἕτερον ἔργον του ἄξιον λόγου εἶναι καὶ ἡ

(*) Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ Ἑπτανήσιοι ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχναι ἐσπούδαζον ἐν Ἰταλίᾳ, περισσότερον δὲ ἐν Βενετίᾳ.

Θεοτόκος τοῦ Πάθους (*) τὸ ὁποῖον ἀγνοοῦμεν ποῦ διασώζεται. Ἐκ τῆς πιστοτάτης ὅμως ἀντιγραφῆς τοῦ θανόντος καλλιτέχνου Σπυρίδωνος Πελεκάση, διακρίνομεν εἰς τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τὴν μεγαλειώδη τέχνην τοῦ Ἐνετοῦ πλέον καλλιτέχνου Ν. Καντούνη. Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν περιαγωγὴν τοῦ Ἐσταυρωμένου ἀνὰ τὴν πόλιν προξενεῖ μέγιστον πόνον καὶ θαυμασμόν.

Ὁ Νικόλαος Καντούνης λόγῳ τῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων του καθὸ φιλικός, ἐξωρίσθη εἰς τὴν νησίδα Δία (**) τῆς Κεφαληνίας ἔνθα καὶ ἐκεῖ ἔγραφεν διαφόρους ὡραίους πίνακας διὰ τὴν Κεφαλληνίαν. Ἐχρημάτισε καὶ ἐφημέριος εἰς τὸν Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας Ζακύνθου ἔνθα κατ' ἰδίαν ὄρεξιν, ἔγραφεν διαφόρους ὡραίας εἰκόνας παριστώσας τοὺς Προφήτας, ὡς καὶ τὴν ἐξαισίαν σύνθεσιν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία ἐξεταζομένη ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως εἶναι πάσης περιγραφῆς ἀνωτέρα. Ὁμοίως ἐν τῷ ἰδίῳ ναῷ ἱστόρησε τὸν τεθνεῶτα Χριστὸν τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τὸν Ἐσταυρωμένον, καὶ τὰ δύο δὲ ταῦτα ἔργα ὁμοίως περικλείουσι τὴν αἴσθησιν τῆς φυσικότητος. Ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Πάντων διασώζεται ἡ εἰκὼν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου, σύνθεσις ἀρκετὰ τολμηρὰ ἀλλὰ καὶ ἐκφραστικωτάτη, καίτοι οἱ κατὰ καιροὺς βέβηλοι τῆς τέχνης κατέστρεψαν διὰ νέων χρωμάτων ταύτην, ἐν τούτοις διασώζεται σήμερον ἐν καλῇ καταστάσει ἐπιμεληθεῖσα παρὰ τοῦ ἀξιομνημονεύτου καλλιτέχνου Σπυρίδωνος Πελεκάση, ὅστις ἀφαιρέσας τὰς ἐπαλείψεις τῶν βεβήλων χειρῶν, κατώρθωσε νὰ ἐμφανίσῃ τοὺς ἀρχικοὺς χρωματισμοὺς τοῦ ἔργου τούτου. Ἐν τῷ ἰδίῳ Ναῷ διασώζεται ἐν ἀρίστῃ καταστάσει καὶ ἡ λιτάνευσις τῆς Θεοτόκου Μυρτιδιωτίσσης. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἱστορικὴ καὶ ἀρκετοῦ μεγέθους τοποθετημένη ἐπὶ τοῦ Γυναικωνίτη, ἱστορήθη δὲ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ποῦ ἡ Ζάκυνθος διετέλει ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων (***) 1808. Ἐν τῇ λιτανείᾳ ταύτῃ εἰκονίζονται διάφοροι πλουσίως ἐνδεδυμένοι ἱερεῖς ὡς καὶ γνωστὰ πρόσωπα μὲ τὰς περιέργους ἐνδυμασίας των. Εἶναι δὲ παρομοιάζουσαι προσωπογραφίαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Χάριν ἰδιοτροπίας ὁ Καντούνης εἰς τρεῖς Ναοὺς τῆς Ζακύνθου, τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τῶν Ἀτσιγγάνων, τῆς Εὐαγγελιστρίας, καὶ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων ἔχει εἰκονίσει τὴν ὡραίαν Πύλην μὲ τὴν παράστασιν τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ἡ ὡραιοτέρα ὅμως τούτων εἶναι ἡ διασωζομένη ἐν τῷ Ναῷ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων. Ὁ Καντούνης ἔχει γράψει καὶ τὴν αὐτοπροσωπογραφίαν του ἡ ὁποία παριστᾷ τοῦτον μὲ ἁπλῆν ἱερατικὴν ἐνδυμασίαν, καθήμενον καὶ κρατοῦντα ἀνὰ χεῖρας τὴν παλέταν καὶ τοὺς χρωστῆρας του ὡς ἐὰν ἐζωγράφιζεν ἐπὶ τοῦ παρακειμένου ὁ κρίβαντος. Ἀρίστη συνθετικὴ παράστασις εἶναι ἡ ἀποθέωσις τοῦ Χρόνου, τὸ ἔξοχον αὐτὸ ἔργον μέχρι τινὸς εὑρίσκετο ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου Ζακύνθου, ἀνῆκεν δὲ εἰς τὸν ἀείμνηστον ἐπίσκοπον Διονύσιον Λάταν κατόπιν ὅμως μιᾶς γνωστῆς ἱστορικῆς περιπλανήσεώς του ἠγοράσθη ὅτως διασωθῇ παρὰ τοῦ φιλοτέχνου καὶ διαπρεποῦς ἰατροῦ κ. Παναγιώτου Παμπούκη κοσμοῦν ἤδη τὴν ἰδιωτικήν του ἀξιόλογον Πινακοθήκην. Τὸ ἔργον τοῦτο κάτωθεν φέρει γνωμικὸν ὑπογεγραμμένον. «Καιρὸς καὶ μόχθος ἐδίδαξάς με πάντως, καὶ οὐδεὶς ἄλλος τὴν δὲ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἀφαοῦς ὄμματος τῇ δυνάμει τοῦ βλέποντός τε τὰ τῆς Γῆς καὶ Πόλου, θύτης ταπεινὸς Νικολ. Καντούνης εἰμὶ ὁ λαλὼν καὶ μέμνησθέ μου φίλοι 1768—1834».

Ὁ Καντούνης ἐπληρώνετο ἀδρῶς διὰ τὰ ἔργα του, ἀφῆκε δὲ μεγίστην παραγωγὴν τούτων. Τὸ τελευταῖον τοιοῦτον τὸ ὁποῖον ἔγραφεν ἦτο ἡ προσωπογραφία εἰς φυσικὸν μέγεθος τοῦ ἰατροφιλοσόφου Δημητρίου Πελεκάση, ἔργον ἀρτιοτάτης τέχνης. Δυστυχῶς ὅμως λόγῳ τοῦ θανάτου τοῦ ζωγράφου τὸ ἔργον τοῦτο ἔμεινεν ἀτελὲς περὶ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ διασώζεται διὰ διπλοῦν ἱστορικὸν κειμήλιον ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ ἐγγόνου του καλλιτέχνου κ. Δημητρίου Πελεκάση.

Ὁ Καντούνης ἐσχεδίαζε τὰς συνθέσεις ἃς ἐξετέλει ἐπὶ τοῦ ἀργύρου ὁ ἔξοχος ἀργυροχλύφος Διαμάντης Μπάφας (*) αἱ ὁποῖαι περικλείουσιν καθαρῶς τὸ stil τοῦ ζωγράφου τούτου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΠΕΛΕΚΑΣΗΣ
(ζωγράφος ἐπὶ τῆς παλαιᾶς τέχνης)

(*) Δ. Σ. Πελεκάση. Περιοδικὸν Πινακοθήκη, Ἀθῆναι. Ἡ Παναγία τοῦ Πάθους.

(**) Ὁ φίλος κ. Λ. Χ. Ζώης ἰδιαιτέρως περὶ τῆς ἐξορίας τοῦ Καντούνη εἰς τὴν νησίδα *Δία* ἐκτεταμένως ἔχει γράψει, ὡς καὶ περιγράφει καὶ πόσα ἔργα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐξετέλεσε διὰ Κεφαλληνίαν.

(***) Βλ. Λ. Ζώη Ὁ Ναὸς τῶν Ἁγίων Πάντων ἐν Περιοδ. Ζακύνθου «Νύμφαι».

(*) Δ.Σ. Πελεκάση Περιοδικ. Πινακοθήκη. Ἀθῆναι. Διαμάντης Μπάφας.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΗΔΟΝΙΚΑ ΣΟΝΕΤΤΑ.—Ποιητικὴ Συλλογὴ τοῦ συνεργάτου μας κ. Γ. Σταμπολῆ ἐκδοθεῖσα ἐν Ἀθήναις εἰς καλλιτεχνικὴν ἔκδοσιν. Πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα ἀντὶ δρχ. 15 καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ ὁδὸς Ἀγκύρας 5 (πάροδος Ἀχαρνῶν) Προσεχῶς θὰ γράψωμεν.

ΑΓΝΗ ΣΑΝΤΑ.—Ἐκτενὲς διήγημα ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Ἄργη. Ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις, 1928. Πωλεῖται εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα ἀντὶ δρχ. 15. Προσεχῶς θὰ γράψωμεν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ. —Ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ Ταμείου Τρικκάλων κ. Μιλτιάδου Ἀθ. Οἰκονομίδου ἐξεδόθησαν ἐν Ἀθήναις τὰ Γ'. καὶ Δ'. τεύχη καὶ πωλοῦνται εἰς ἅπαντα τὰ βιβλιοπωλεῖα ἀντὶ δρχ. 30 καὶ 35. Ἀναμένομεν καὶ τὸ τελευταῖον Ε'. τεῦχος, ἵνα γράψωμεν ἐκτενῶς ἐπὶ τοῦ ἔργου.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΠΩΣ ΑΓΑΠΟΥΝ ΟΙ ΤΟΥΡΚΑΛΕΣ

ΤΟΥ κ. ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Θ'.

Ὁ Χρῆστος, ποὺ εἶχε περάσει τὸ γλυκύτερο, τὸ πιὸ εὐτυχισμένο ἀπόγεμα τῆς ζωῆς του, σὰ βρέθηκε στὸ δρόμο σκέφτηκε νὰ τραυήξῃ στὸ δωμάτιό του. Δὲν εἶχε διάθεση νὰ πάῃ πουθενά, μήτε νὰ νταμώσῃ κανένα φίλο του. Τὸν τραυοῦσε ἡ ἀπομόνωση. Ἔνιωθε στὸ κορμί του μιὰ γλυκειὰ κόπωση κὶ πόθησε τὴν ξεκουρασιὰ στὸ κρεββατάκι του.

Βάδιζε σιγανά. Τὸ φεγγάρι εἶχε ρίνει πλουσιοπάροχα τὰ σημένιο φῶς του στὰ κλεισμένα σπίτια, στοὺς ἥσυχους δρόμους, στὰ νυσταγμένα δέντρα Ἡ νύχτα εἶταν γεμάτη ἀνοιξιάτικη ὑγρασία. Τὰ φῶτα τοῦ δρόμου εἶταν ἀραιά, οἱ διαβάτες πολὺ λίγοι.

Ἔνιωθε τὴν καρδιά του πλημμυρισμένη ἀπὸ πρωτόφαντη εὐχαρίστησι. Οἱ στοχασμοί του δὲ μποροῦσαν νὰ ξεμακρύνουν ἀπὸ τὴ Φατιμὲ καὶ τὸ παραμυθένιο περιβάλλον της.

Σὰν ἔφτασε στὴν κάμαρά του, γδύθηκε κ' ἔπεσε στὸ κρεββατάκι του. Ἄρχισε νὰ ξαναπλάθῃ μὲ τὸ νοῦ του τὶς παραδείσιες στιγμὲς ποὺ πέρασε κοντά της. Αὐτὸ τοὔφερνε μιὰ πρωτοδοκίμαστη ἡδυπάθεια. Μὰ γλήγορα κι' ἀξάφνου τὸν πῆρε ὁ ὕπνος.

Στόνειρό του εἶδε τὴ γραῖαν Ἀρνένισσα, ποὺ ἀνοίγοντας πάλι τὰ μάτια της μὲ φρίκη. «Θὰ πέσῃς, ἔπεσες κ' ἐού, σὰν τὸ ποιδί μου, στὴν παγίδα» τοὔλεγε καὶ τοῦ ξανάλεγε. Κ' ἐκεῖνος τὴν καθησύχαζε βεβαιώνοντάς την πὼς δὲν εἶναι ἡ ἴδια περίπτωση. Κατόπιν εἶδε τὴ Φατιμὲ νὰ τοῦ χαϊδεύῃ τὸ δασωμένο στῆθός του καὶ νὰ τοῦ λέῃ. «Ἄχ! πόσο δύσκολο στέκει στὴν ἀδυνατή μου ψυχὴ νὰ σηκώσῃ τόσην εὐτυχία, ποῦ μοῦ χαίζει ἡ ἀγάπη σου! Στήριξε, Χρῆστό μου, τὴν ἀγαπημένην σου, ποὺ τρικλίζει σὰ μεθυσμένη ἀπὸ πόθο καὶ λιγώνει σιμά σου...» Κι' αὐτὸς τῆς ἔλεγε τόσα πολλὰ λόγια καὶ μὲ τὴν τόσην εὐφράδεια, ποὺ ξυπνὸς δὲ θὰ τὴν ἀποχοῦσε ποτές... Εἶδε κι' ἄλλ' ἀσήμαντα ὀνείρατα..

Σηκώθηκε ἀργὰ τὸ πρωΐ. Ἄρχισε νὰ ντύνεται. Τὴν ὥρα ποὺ βούρτσιζε τὸ σακκάκι του, τὸ χέρι του χτύπησε σὲ κάτι σκληρό, ποὺ εἶταν στὴν ἔξω τζέπη. Κοίταξε. Ἕνα δεματάκι κυλινδρικὸ βαρύ. Τὸ ἀνοίγει. Εἶταν δεκαπέντε λίρες χρυσὲς τούρκικες. Τότε χαρτονόμισμα δὲν ὑπῆρχε στὴν Τουρκία. Δὲ δυσκολεύτηκε νὰ καταλάβῃ τὴν προέλευσή τους. Θὰ τὶς ἔβαλε χτὲς ἡ Φατιμέ. Ὅσο κι' ἂν εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ λεφτά, χρεωμένος ὡς εἶταν, γιατὶ οἱ γονεῖς του ἄργησαν νὰ τοῦ στείλουν, ὅμως πειράχτηκε. Τὸ πῆρε γιὰ προσβολή. Νόμισε πὼς ταπεινώνεται. Μιὰ τέτια προσφορὰ ἀγκύλωνε τὸ αἰσθημά του. Θύμωσε κιόλας. Μὰ μαζὶ μὲ τὸ χαρτοῦτσο τὶς λίρες εἶταν κ' ἕνα γράμμα. Τὸ ἄνοιξε νευρικὰ καὶ τὸ διάβασε.

«Ἀγαπημένε μου, καλέ μου Χρῆστο,

Θὰ λυπηθῶ θανάσιμα, ἂν μὲ παραξηγήσῃς, ἔστω κ' ἐλάχιστα. Ἤθελα ἐγκαινιάζοντας τὴν ἕνωσή μας, νὰ σοῦστελλα, σὰ σημάδι ἀρραβώνα, ἕνα μικρὸ δῶρο· μὰ δὲν ἤξαιρα τί μποροῦσε νὰ σ' ἀρέσῃ περισσότερο. Γι' αὐτὸ ἀφίνοντας τὴν ἐκλογή του σ' ἐσένα, πῆρα τὸ θάρρος, ποὺ ἀντλῶ ἀπὸ τὴ ἀγάτη μας, νὰ σοῦ στείλω τὸ ἀσήμαντο αὐτὸ χρηματικὸ ποσὸ καὶ νὰ σὲ παρακαλέσω νἀγοράσῃς μ' αὐτὸ ὅ,τι θέλεις. Σ' ἐξορκίζω σ' ὅ,τι πιστεύεις, νὰ μὴ μοῦ κάνῃς τὴν περιφρόνηση νὰ τὸ ἀποκρούσῃς. Σὲ λατρεύω σὰ Θεό μου. ἡ Φατιμέ σου».

Σὰ διάβασε τὸ γράμμα ἔνιωσε τὴ νευρικότητά του νὰ κατευνάζεται. Σὲ λιγάκι ἡσύχασε τελειωτικά. Κολακεύτηκε μάλιστα τώρα. Γιατὶ δὲν ἄργησε νὰ πεισθῇ πὼς εὐγενικὰ κίνητρα προκάλεσαν τὴν πρᾶξη τῆς φίλης του. Καὶ δὲ δυσκολεύτηκε νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ δῶρο της, ποὺ τὸ σινώδεψε κιόλας μ' ἕνα τόσο λεπτὸ γράμμα, σὰ μιὰν ἐκδήλωση κι' αὐτὴ τῆς ἀγάπης της. Ἴσως, σκέφτηκε, νἄδωσε κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος κάπιαν ἀφορμὴ μὲ τὰ λόγια ποὺ τῆς εἶπε, κοντὰ σ' ἄλλα, κατὰ τὴν πρώτη συνάντησή τους: «Ἐμεῖς οἱ φτωχοὶ πρέπει νἄμαστε ταχτικοὶ στὴ φοίτησή μας κοὶ νὰ κοιτάζουμε τὴ δουλειά μας». Κ' ἔτσι ἡ τρυφερή της καρδιὰ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς γνωριμίας τους θὰ τὴν παρακινοῦσε νὰ βοηθήσῃ κ' ὑλικὰ τὸν ἀγαπημένο της. Θἄταν ἁμαρτία νὰ νομισθῇ αὐτὸ σὰν κιμιὰ κανενὸς εἴδους «ἐξαγορά». Κάθε ἄλλο μάλιστα. Γιατὶ νὰ μὴν παραδεχτῇ σῶς ἡ φίλη του θὰ λαχταροῦσε μὲ κάθε τρόπο καὶ μὲ κάθε μέσο νὰ τοῦ ἐξωτερικέψῃ τὴν ἀφοσίωσή της; Κ' ἕνα τέτιο μέσο δὲν εἶταν ἡ συντροφή, ποὺ μὲ τόση διάκριση τοῦ διαβίβασε,—συντροφὴ πολὺ μικρὴ γιὰ ἐκείνη, πολὺ μεγάλη γι' αὐτόν, στὴ σημερινή του μάλιστα οἰκονομικὴ δυσπραγία; Ὤ! ἂν ἤξαιρε ἡ Φατιμέ τοῦ τὴ στενόχωρη κατάστασή του αὐτή! Τί δὲ θἄκανε!

Ἄρχισε τώρα νὰ λογαριάζῃ πῶς θὰ βολευτῇ μὲ αὐτὸ τὸ ποσό. Θὰ πλήρωνε τὰ χρέη του, ἑφτὰ λίρες. Μὲ τὶς ὀχτὼ θὰ μποροῦσε ὄχι μόνο νὰ περάσῃ μ' ἄνεση ὡς τὸ τέλος τῶν μαθημάτων του, μὰ καὶ ν' ἀγοράσῃ πολλὰ πράματα, ἂν ἤθελε. Σκέφτηκε τότε τοὺς φτωχοὺς γονεῖς του... Κι' ἀποφάσισε νὰ τοὺς γράψῃ, ἂν δὲν ἔχουν διαθέσιμα δικά τους χρήματα, νὰ μὴν πᾶν νὰ χρεωθοῦν γιὰ νὰ τοῦ στείλουν, γιατὶ αὐτὸς ἔχει νὰ περάσῃ ὡς τὶς ἐξετάσεις του καὶ νὰ μένουν ἥσυχοι. Πῆρε μάλιστα ἀπὸ τὸ συρτάρι τοῦ τραπεζιοῦ του χαρτὶ καὶ τελείωσε στὴ στιγμὴ τὸ γράμμα.

Βγῆκε, πέρασε ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖο πρῶτα κ' ὕστερα πῆγε στὸ μάθημά του, λίγο ἀργὰ—εἶν' ἀλήθεια.

Ι'.

Ἡ Φατιμὲ δέχεται σχεδὸν κάθε μέρα τὸν ἀγαπημένο της. Ὅσο μὲ τὸν καιρὸ γνωρίζονται κολύτερα, τόσο κ' ἡ ἀγάπη τους φουντώνει περισσότερο. Κάθε φορὰ καὶ καινούριους θησαυροὺς αἰσθήματος ἀνακαλύπτουν μέσα στὶς ψυχές τους. Ὅλο κι' ὀμορφότερα βρίσκουν τὰ νεανικά κορμιά τους. Δοκιμάζουν ὅλες τὶς ἡδονικὲς τρεμοῦλες ὁ ἕνας στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἄλλου. Κάθε συνάντησή τους εἶναι λὲς κ' ἕνα ξεχωριστὸ λουλούδι, μὲ διαφορετικὸ χρῶμα κι' ἄρωμα· κι' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ λούλουδα βαλμένα τόνα κοντὰ στάλλο σιγοπλέκεται τῆς μυστικῆς ἀγάπης τους τὸ ἀμάραντο στεφάνι.

Ὁ καθένας ξεσκεπάζει μ' εἰλικρίνεια στὸν ἄλλο, κομματιαστὰ—εἶν' ἀλήθεια, κάθε φορὰ ποὺ τὸ φέρνει ἡ περίσταση, τὰ περασμένα του. Ὁ ἕνας αἰστάνεται τὴν ἀ-

νάγκη νὰ ξεσκεπάση στὸν ἄλλο τὸν ἑαυτό του, νὰ τοῦ γνωρίση μικρὰ καὶ μεγάλα, χαρούμενα καὶ θλιβερὰ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς του, ἀρχινώντας ἀτὸ τὰ πιὸ παιδικά του ἀκόμη χρόνια. Ἀνακοινώνονται οἱ στοχασμοί τους, ἐξωτερικεύονται οἱ ἐσώψυχες διαθέσεις τους, φανερώνονται τὰ ἰδανικά τους. Ἀλληλοεξομολόγηση ποὺ τοὺς εὐχαριστεῖ, τοὺς μαγεύει μάλιστα.

Γιὰ τὸ μέλλον δὲν τολμοῦν ἀκόμη νὰ κάνουν λόγο. Μιλοῦν μόνο γιὰ περασμένα καὶ τωρινά. Μὲ τὶς κουβέντες τους αὐτὲς βλέπουν ὅτι ὁ δεσμός τους γίνεται πιὸ σφιχτός, ὅτι μιᾶς ἐναρμόνιση; οἱ φτεροῦγες τοὺς ἀταλοσκεπάζουν.

Γιὰ τὰ τωρινὰ μιλοῦν μὲ ξεχωριστὴ συγκίνηση. Τοὺς ὅρκους τους ἐπισφραγίζουν πάντα μὲ φιλιά. Τῆς εὐτυχίας τους τὰ δίκρυα σπογγίζουν μὲ τὰ χείλη τους. Στὸ ξέσπασμα τοῦ πάθους τους, στὶς ψυχικές τους φουρτοῦνες, γυρεύουν ἀπάνεμο λιμάνι στὴ σαρκική τους ἕνωση.

Ἐπλωμένοι σὲ χαμηλὰ ντιβανάκια ἢ περπιτώντας ὅξω στὸν κῆπο, κάτω ἀπὸ πανύψηλα δέντρα, συμπληρώνουν ἀκόμα κι' ὅσα δὲν μπόρεσαν νὰ ποῦνε κατὰ τὶς δυὸ πρῶτες, τὶς πιὸ κρίσιμες, συναντήσεις τους. Ὁ Χρῆστος μ' εὐχαρίστηση ἔμαθε πῶς ἡ Φατιμὲ ἀπὸ μῆνες παρακολουθοῦσε ἀτὸ τὸ καφασωτὸ μπαλκόνι της τὸ ταχτικὸ πέρασμά του. Πῶς μάντευε μόνη της τὴν ἀσχολία του. Πῶς τόνε σιγαγάπησε, χωρὶς ἐκεῖνος νὰ ξιέρη τίποτα. Πῶς πάλευε μῆνες ἐνδόμυχα μὲ τὸν ἑαυτό της, ὥσπου νὰ κατορθώση νὰ κάνη τὸ τόλμημα νὰ τὸν προκαλέση μὲ τὸ χιραχτηριστικὸ βλέμμα της καὶ νὰ τοῦ πῆ τρέμοντας τὰ πρῶτα λόγια της, μέσα ἀπὸ τὸ χάλασμα τοῦ καφασιοῦ, σὰν τὸν εἶδε μιὰ μέρα νὰ περνᾷ ξεμοναχισμένος κάτω ἀπὸ τὸν ἐξώστη της. Πόση εἶταν ἡ ἀγωνία της, ὅταν ἐπὶ τρεῖς μέρες δὲν τὸν ἔβλεπε πιὰ νὰ περνᾷ καὶ πόση ἡ χαρά της σὰν τὸν ξαναντίκρυσε καὶ τοῦ ἀπέτεινε τὰ παραπονιάρικα κεῖνα λόγια της «ποὺ ἤσαστε, τζάνουμ ; τὶ γενήκατε ;»

Κι' ὁ Χρῆστος τῆς διηγήθηκε τὴ συνάντησή του μὲ τὴν Ἀρμένισσα ζηγιάνα καὶ τὶς ὑποψίες καὶ τοὺς φόβους του. Ἡ Φατιμὲ ἀναγάλλιασε, σὰν ἄκουσε τὸν ἀγαπημένο της νὰ τῆς διαβεβαιώνη, πὼς οἱ φόβοι του αὐτοὶ διαλύθηκαν ἀπὸ τὸν εἰλικρινῆ τόνο τῆς ὁμιλίας της, εὐτὺς ἀπὸ τὶς πρῶτες στιγμὲς τῆς γνωριμίας του.

Κ' οἱ μέρες περνοῦσαν εὐχάριστα, σὰ σὲ γλυκόνειρο....

* * *

Ἡ Φατιμὲ εἶναι ἀλλιώτικη τώρα μὲς στὸ σπίτι της, τὶς ὧρες ποὺ δὲν εἶν' ἐκεῖ ὁ καλός της. Τὰ πρόσωπα τῆς ὑπηρεσίας της, οἱ μόνοι ὡς τώρα καθημερινοὶ σύντροφαί της, βλέπουν μιὰ πολὺ μεγάλη μεταβολὴ στοὺς τρόπους της, στὰ λόγια της, στὶς συνήθειές της,—στὴ ζωή της. Ἀκόμη καὶ στὸ σῶμα της, ποὺ τὸ βρίσκουν πιὸ χαριτωμένο τώρα. Μιὰ λάμψη ἀλλιώτικη φαιδρύνει τώρα τὸ πρόσωπό της ποὺ πρωτίτερα, ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ γάμου της, εἶτανε βαθιὰ συλλογισμένο πάντα κ' ἡσκιωμένο ἀπὸ μιὰν ἀνείπωτη θλίψη. Καὶ τὸ γέλοιο της πρωτίτερα «μιλοῦσε σὰν κλάμα» ὅπως λέει ὁ ποιητής. Τώρα ἀπ' ὅλο της τὸ εἶναι ξεπετιέται, σὰν ἀπὸ γλυκόφωτο ἀστέρι, τὸ φῶς τῆς χαρμονῆς.

Γιὰ τὴν ἀλλαγή της αὐτὴ συχνομιλοῦν ἀναμεταξύ τους οἱ δοῦλες κι' ὁ γέρος ὑπηρέτης της. Ἡ λιγομίλητη ἄλλοτε κυρία τους τώρα φλυαρεῖ μαζί τους, λέει καμμιὰ φορὰ νόστιμα ἀστεῖα γελᾷ μὲ πρωτόφαντη ξενοιασιὰ μαζί τους. Ὅταν καπνίζη τὸ ναργιλέ της, μισοξαπλωμένη στὸ ντιβάνι, προσκαλεῖ κοντά της τὶς δοῦλές της, τὶς ἐρωτᾷ, ἂν καὶ πῶς ἐρωτεύθηκαν ποτὲ στὴ ζωή τους, ποιὰ τῆς ζωῆς τους γεγονότα τὶς χαροποίησαν περισσότερο καὶ πιὰ τὶς λύπησαν. Κ' ἐκεῖνες, καθισμένες σταυροπόδι πάνω στὸ παχὺ χαλί, γύρω τριγύρω της, διηγοῦνται.. Ὦ! οἱ διηγήσεις τῆς Ἀνατολῆς γιὰ τραγῳδίες ζωντανὲς μέσα σὲ χιρέμια!... Ὦ! τὰ πολύχρονα βάσανα τῆς ζωῆς, ποὺ τὸ βάρος τους δὲ μποροῦν νὰ τὸ ἀνακουφίσουν οἱ ὀλιγόστιγμες καὶ φευγαλέες μικροχαρές μας!... Ὦ τῆς ἀνθρώπινης μοίρας τὰ τραγικὰ κλωθογυρίσματα!...

Γιὰ τὸ Χρῆστο δὲν κάνει κανένα λόγο στὴν ὑπηρεσία της. Μόνον ὅταν πρόκειται νὰ δώση καμμιὰ διαταγὴ σχετικὴ μ' ἐκεῖνον, παίρνει μιὰ στάση σοβαρὴ κ' εὐλαβικὰ τὸν ὀνομάζει «ὁ φίλος μας», ἐνῷ τὸν ἄντρα της τὸν ἀναφέρει «ὁ κύριός σας» ἢ «ὁ Μπέης». Ὁ γερο-ὑπηρέτης κ' οἱ δοῦλες στὄνομα τοῦ πρώτου κλίνουν τὸ κεφάλι μὲ σεβασμὸ τόσον, ὅσο καὶ στὄνομα τοῦ δευτέρου. Ἡ συμπάθειά τους ὅμως στρέφεται ἀποκλειστικῶς στὸ νέο, ποὺ τοὺς φέρνεται ἄλλωστε καὶ μὲ μεγάλη εὐγένεια, καὶ δὲν ἔχει διόλου ἐκεῖνο τὸ σατραπικὸ τοῦ Κιαζὴμ-μπέη. Ἐξὸν ἀπ' αὐτὸ δὲν μποροῦσαν αὐτοί, δικοί της ὑπηρέτες οἰκογενειακοὶ ὡς εἶταν, νὰ μὴν ἐχτιμοῦν ξεχωριστὰ τὸ πρόσωπο, ποὺ χάρισε τὴν εὐτυχία στὴ δύστυχη κυρά τους, τὴν ἀγαπημένη τους. Γι' αὐτὸ κι' ὅσες φορὲς τύχαινε νὰ βρεθοῦν μπροστά του δὲν ἔπουαν νὰ τοῦ κάμουν τεμενάδες καὶ μὲ τὴ στάση τους νὰ ἐξωτερικεύουν τὴ θρησκευτικὴν ἀφοσίωση ποὺ ἔτρεφαν πρὸς τὸ πρόσωπό του. Μήπως δὰ καὶ στὸ ἄτομό του δὲν ἔβλεπαν τὄργανο ποὺ ἡ θεία πρόνοια ἢ τὸ κισμὲτ ὥρισε νὰ ἐξουδετερώση μιὰ κοινωνικὴν ἀδικία;

ΙΑ΄.

Ὁ Χρῆστος εἶταν ἀληθινὰ μακαριστός. Ὅλες οἱ μέρες του περνοῦσαν ὁμοιόβαθμα χιρούμενες. Ἡ κάθε μιὰ μάλιστα τοῦ παρουσίαζε δικές της εὐχάριστες ἐκπλήξεις, ἀδοκίμαστες γοητεῖες, πρωτόγευτες ἡδονές. Μήπως αὐτό, ἀναρωτιόταν κι' ὁ ἴδιος, δὲν εἶναι ἡ ποιὸ μεγάλη εὐτυχία στὸν ἄνθρωπο;

Τὴν εὐτυχία του δὲν ἐρχότανε ποτὲ νὰ ταράξη ὁ φόβος, πὼς κάποτε μποροῦσε νὰ τὴ χάση, πὼς μιὰ μέρα μποροῦσε νὰ τὴ δῆ νὰ τοῦ κεθαίνη, σὰν ὅλα ὅσα γεννιοῦνται σ' αὐτὸ τὸν ἐφήμερο κόσμο. Νόμιζε παντοτινὴ τὴν ἐρωτική του εὐτυχία, ὅπως ὁ ἄνθρωπος ποτὲ δὲ λογαριάζει θάνατο ὁριγμένος μὲς στῆς ζωῆς τὴ φλογερὴ δράση.

Ἡ ταχτική, ἡ καθημερινή του σχεδὸν ἀναστροφὴ μὲ τὴ Φατιμέ, μιὰ λεπτὴ κ' ὑπέροχη γυναῖκα, δὲ χάριζε μόνον ἀνεκλάλητη ἐρωτικὴ τρυφὴ στὴ σάρκα του. Ὠμόρφαινε καὶ πλούτιζε καὶ τὸν ψυχικό του βίο. Ὁ συναισθηματικός του ὁρίζοντας γινότανε καθεμέρα πιὸ πλατὺς καὶ πιὸ φωτεινός. Ὁ νοῦς του, κι' ὅταν κουβεντίαζε ὁ Χρῆστος γυρτὸς στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Φατιμὲς κι' ὅταν μόνος του στὴ κάμαρά του ἢ στὸ δρόμο συλλογιόταν, ἔπλαθε εὔκολα κάποιες πρωτόφανες σκέψεις καὶ παρουσίαζε κάτι καινούργιες ἰδέες, ποὺ κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀποροῦσε γι' αὐτές.

Εἶχαν περάσει καμμιὰν εἰκοσαριὰ μέρες ἀπὸ τὴν πρώτη συνάντησή τους.

Πλησίτζε μεσημέρι. Χρυσῆ φωτοχαρὰ πλημμύριζε

τὴ νωχελῆ Πόλη. Δροσερὸς μπάτης ἐρχόταν ἀπὸ τὸ Βόσπορο Ὁ Χρῆστος εἶχε τελειώσει τὸ διάβασμα, ποὺ εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ τὸ πρωΐ. Μάθημα δὲν εἶχε σήμερα στὸ Πανεπιστήμιο. Ἂς σημειωθῆ πὼς ἡ ἐρωτικὴ περιπετειά του δὲν ἐλάττωσε καθόλου τὴ μελετηρότητά του καὶ δὲν κολόβωσε τὴν πρωτινή του ἐπίδοση στὴν ἐπιστήμη Ἐξακολουθοῦσε καὶ νὰ παρακολουθῆ ταχτικὰ τὰ μαθήματα τῆς Φαρμακευτικῆς Σχολῆς καὶ νὰ μελετᾷ ἐ ζέση πολλὴ στὸ δωμάτιό του. Μόνο τὶς συναναστροφὲς μὲ φίλους του φοιτητὲς ἀραίωσε.

Ζαλισμένος κάπως ἔκλεισε τὰ βιβλία καὶ τὰ τετράδια μὲ τὶς σημειώσεις του, καὶ ντύθηκε γιὰ νὰ βγῆ γιὰ φαεῖ, ὅταν ἄκουσε στὴν πόρτα του χτύπημα ζωηρό. Σηκώθηκε, πῆγε κι' ἄνοιξε. Μὲ μεγάλην ἔκπληξι βρίσκεται μπροστὰ στὸν πατέρα του, τὸ γέρο-παπᾶ. Μένει λίγη στιγμὴ ταραγμένος, ἄφωνος κ' ὕστερα.

— Πῶς αὐτό; Χαῖρ ὀλά... Ἐσύ, πατέρα μου; Γιατί ἦρθες; Καλωσώρισες .. τραυλίζει καὶ σκύβοντας ἐπιχειρεῖ νὰ τοῦ φιλήση τὸ χέρι. Ἐκεῖνος, μὲ ὕφος θυμωμένο, τὸ τραυᾶ καὶ τοῦ λέγει ζωηρά:

—Καλά, καλά. Ἂς λείψη τώρ' αὐτό... Μᾶς ὑποχρέωσες...

Καὶ προχωρώντας μὲς στὸ δωμάτιο, μὲ βήματα μεγάλα, μὲ κινήσεις νευρικές, κόκκινος ἀπὸ ἔξαψη καθίζει στὸ ντιβάνι. Ὁ Χρῆστος σὰν ἐμβρόντητος στέκεται ὄρθιος ἀπέναντί του.

— Προκομμένε, τοῦ λέει ὁ γέρος, ἔγινες γιὰ λίγους μῆνες πλούσιος; .. Τόσο πλούσιος, ποὺ ὄχι μόνο δὲν ἔχεις ἀνάγκη πιὰ ἀπὸ τὰ λεφτὰ τοῦ φτωχοῦ πατέρα σου, μὰ εἶσαι καὶ σὲ θέση νὰ τοῦ στείλης κιόλας ἐσὺ βοήθεια... Μπράβο σου. Φιλόστοργο παιδί. . Νὰ χαθῆς παλιάνθρωπε .. Δὲ σὲ φανταζόμουνα τόσο ἀδιάντροπο... Ἔπρεπε ὅμως νὰ μᾶς γράψης; κι' ἀπὸ ποῦ τὰ βρῆκες αὐτὰ τὰ μπόλικα λεφτά, σὲ ποιο λαχεῖο τὰ κέρδισες .. Δὲ ντρέπεσαι!...

—Πατέρα μου, τί λόγια εἶν' αὐτά; Τί ἔπαθες;

— Ἐγώ, μωρέ, τί ἔπαθα; Κοίτα νὰ δῆς ἐσύ, κακόμοιρε, τί ἔχεις πάθει. Ἄλλοι σ' ἐμᾶς... Τί ντροπὲς μᾶς περίμεναν στὰ γερατιά μας...

—Μά τί τρέχει ἐπὶ τέλους, πατέρα;

—Ἐσὺ θὰ μᾶς πῆς τὶ τρέχει. Γι' αὐτὸ ἦρθα ὡς ἐδώ, χωρὶς νἄχω ὄρεξη γιὰ ἕνα τόσο μακρυνὸ ταξίδι Ἦρθα νὰ μάθω ἀπὸ ποῦ βρῆκες τὰ λεφτά, τὰ πολλὰ λεφτὰ ποὺ σοῦ περισσεύουν κιόλας. Νὰ μου ξεσκεπάσης τὴν πηγή τους... Λέγε λοιπόν, χωρὶς νὰ χασομεροῦμε. Σ' ἀκούω. Πρόσεξε ὅμως νὰ μὴ μοῦ κρύψης τὴν ἀλήθεια, γιατί...

Ὁ Χρῆστος τἄχασε. Τὶ νὰ πῆ; Μποροῦσε ν' ἀποκαλύψη τὸ μυστικό του στὸν πατέρα του; Θἄπρεπε, θὰ εἴτανε σωστὸ νἀνακοινώση τὶς κρυφὲς σχέσεις του μὲ τὴ Φατιμέ; Μὰ νὰ τοῦ τὰ κρύψη πάλιν ὅλα καὶ νὰ του πῆ ψέματα ;

Ἡ ἀμηχανία του κορυφώθηκε. Ἕνας ἵδρως ὕγρανε τὸ πρόσωπό του. Ἔδεσε τὰ δυό του χέρια μὲ τὰ δάχτυλά του κ' ἔμεινε σὰν ἀποσβολωμένος.

Στὴ σιωπὴ τοῦ Χρήστου ὁ παπᾶς διάβαζε τὴν ἐνοχή του. Δὲν εἶχε πιὰ καμμιὰν ἀμφιβολία πὼς ὁ γιός του ἀντλοῦσε τὰ χρήματα ἀπὸ πηγὴν ἀτιμίας. Οἱ φόβοι του κ' οἱ φόβοι τῆς παπαδιᾶς του δὲν εἶταν ἀβάσιμοι. Ἐξάπαντος κανένας τουρκαλᾶς πλούσιος, κανένας πασσᾶς, ἐξαγόρασε τὄμορφο νεανικὸ κορμὶ τοῦ Χρήστου του, γιὰ νὰ κορέση πάνω σ' αὐτὸ τὴ βδελυρὴ ἀφύσικη φιλία τοῦ νία του. Λίγα τέτοια ἄλλωστε εἶχαν γίνη; Μὰ ἄντρας, ἐντιμος ὡς τὰ κόκκαλα κ' ἠθικὸς ἄνθρωπος, θὰ μποροῦσε νὰ ἀνεχθῆ ἕνα τέτοιο θανάσιμο κατρακύλισμα τοῦ παιδιοῦ του, τοῦ μονογιοῦ του; Θὰ δίσταζε νὰ προτιμήση νὰ τὸ δῆ νεκροστολισμένο, παρὰ πεσμένο σ' ἕνα τόσο σιχαμερὸ βοῦρκον ἐξευτελισμοῦ κι' ἀτίμωσης;

Ὁ Χρῆστος τώρα κατάλαβε πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ φανερωθῆ στὸν πατέρα του ὅσα στὸ τελευταῖο του γράμμα εἶχε διαλάβει. Μὰ ἔλα ποὺ εἶχε πασασυρθῆ ἀπὸ τὴ φιλοστοργία του... Ἔλα ποὺ ἤθελε μὲ τὰ γραφόμενά του νὰ βγάλη τοὺς φτωχοὺς γονεῖς του ἀπὸ τή στενοχώρια ποὺ θὰ εἶχαν ἐξάπαντος μὴ μπορώντας νὰ στείλουν τἀπαραίτητα λεφτούλια στὸ παιδί τους;

—Λοιπόν, τί στέκεσαι σὰ μουγκός ; Θ' ἀρχίσης; Θὰ μοῦ πῆς;

Κ' ἡ φωνὴ τοῦ πατέρα γινότανε πιὸ μαλακὴ τώρα. Βλέποντας τὸ παιδί του, τὴ μόνη χαρά του καὶ τῆς γραίας γυναίκας του, ἀκουμπισμένο τώρα στὸν τοῖχο, μὲ τὰ δάχτυλα συμπλεγμένα, μὲ τὴν ἔκφραση ἐπώδυνης ἀμηχανίας στὸ πρόσωπο, ἔνιωσε μέσα του τὸ θυμό του νὰ ὑποχωρῆ κανονικὰ μπροστὰ στὸ πατρικὸ φίλτρο. Τοῦ ἐρχόταν νὰ τοῦ φωνάξη: «Πὲς τὸ ἀσυγχώρητο ἔγκλημά σου, φανέρωσέ μου τὸ αἴσχός σου, ὑποσχέσου πὼς θἀποτραβηχτῆς ἀπὸ τό δρόμο τῆς ἁμαρτίας κ' ἐγὼ ποὺ τόσο σ' ἀγαπῶ θὰ σφίξω τὴν καρδιά μου καὶ θὰ ἐξαναγκάσω τὸ συντριμμένον ἑαυτό μου νὰ σὲ συγχωρήση». Μὰ δὲν τὸ νόμιζε φρόνιμο. Ἔπρεπε νὰ ἐπιμείνη στὸν ἀρχικὸ τόνο τῆς ἀιδάρισής του.

—Μὰ τὶ νὰ σοῦ πῶ, πατέρα μου;

— Ποιὸς σοῦ ἔδωσε τά λεφτά, τὰ πολλὰ λεφτά.

Ὁ Χρῆστος θάρρεψε πὼς δὲν μποροῦσε νὰ ἐξακολουθήση σιωπώντας. Καταλαβε πὼς ἡ σιγή του δυσκόλευε περισσότερο τὴ θέση του καὶ μεγάλωνε τὴν ἀδημονία τοῦ γέρου του.

—Νά, μοῦ τἄδωσαν ἀπὸ κᾶ του...

— Καὶ σὺ τί ἔδωσες ἀπέναντι, γι' ἀντιστάθμισμα; Πές το λοιπόν. Δὲν τολμᾷς; Νὰ σοῦ τὸ πῶ ἐγώ' τὴν ὀμορφιά σου, τὰ νιάτα σου, τὸ κορμί σου. Μίλα καθαρά. Ὅ,τι δὲ ντράπηκες νὰ κάνης ντρέπεσαι νὰ τὸ πῆς. Ἐξευτελισμένε...

— Νά, θὰ σοῦ τὸ πῶ λοιπόν. Ἐγὼ ἔδωσα τὴν ἀγάπη μου, Μὰ τί λέω; Ὄχι δὲν πούλησα τὴν ἀγάπη μου, δὲν ἐμπορεύομαι τὸ αἴσθημά μου καὶ ποτὲ δὲ θὰ θελήσω νὰ ἐκμεταλλευθῶ γιὰ λεφτὰ τὸ αἴσθημά της...

—Τὸ αἴσθημά τ ο υ, θέλεις νὰ πῆς.

—Τί ἐννοεῖς, πατέρα μου, μὲ τὸ «του»;

—Τοῦ φίλου σου, κανεννὸς αἰσχροῦ πασᾶ, ποὺ... σ' ἀγαπᾷ καὶ σὲ. . πληρώνει...

(Ἀκολουθεῖ)

Ἐνισχύσατε τὸν «Παντογνώστην» δι' ἐγγραφῆς συνδρομητῶν.

Πρόγραμμα τοῦ «Παντογνώστου» εἶναι ἡ διάδοσις τῆς Ἑλληνικῆς Πνευματικῆς κινήσεως.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΛΛΟΓΗΝ ΤΟΥ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ,,

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

(Ἱστορίαι—Ἀνέκδοτα—Περίεργα).

Ἡ Ἀγριππίνα, μήτηρ τοῦ Νέρωνος, συνεβουλεύθη τοὺς οἰωνοσκόπους διὰ τὴν τύχην τοῦ υἱοῦ της, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ν' ἀναβιβάσῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς Ρώμης, ἀντὶ πάσης θυσίας Οἱ μαντεις τῆς ἀπήντησαν :

— Ὁ Νέρων θὰ βασιλεύσῃ, ἀλλὰ θὰ φονεύσῃ τὴ μητέρα του.

— Ἂς μὲ φονεύσῃ, ἀρκεῖ νὰ βασιλεύσῃ, ἀπήντησεν ἡ μητέρα του.

Καὶ πράγματι, ὁ Νέρων ἐβασίλευσεν, ἀλλ' ἐδολοφόνησε τὴν μητέρα του, ὅπως αὐτὴ εἶχε δολοφονήσει τὸν Κλαύδιον, τὸν θεῖον τοῦ Νέρωνος, διὰ ν' ἀναβιβάσῃ τοῦτον ἐπὶ τοῦ θρόνου.

—=—

Μιὰ νέα γυναίκα τοῦ λαοῦ ἐσταμάτησε μιὰν ἡμέραν εἰς τὸν δρόμον τον Σεβαστιανόν, Βασιλέα τῶν Πορτογαλλων, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ δώσῃ χάριν εἰς τὸν σύζυγόν της, ὁ ὁποῖος εἶχε καταδικασθῆ ἀδίκως.

— Πολὺ καλά, θὰ ἐξετάσω τὴν ὑπόθεσίν σου, τῆς ἀπήντησεν ὁ Σεβαστιανος.

– Μεγαλειότατε, τοῦ εἶπε ἡ νέα, πρέπει νὰ ἀποφασίσετε ἀμέσως. Σᾶς παρακαλῶ νὰ σκεφθῆτε ὅτι εἶμαι πτωχή, εἶμαι νέα, μακρυὰ ἀπὸ τὸν ἄνδρα μου, ὁ καιρὸς ἐπείγει καὶ ἡ τιμή μου εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ...

Ὁ Σεβαστιανὸς ἐζήτησε ἀμέσως χαρτί, μελάνη καὶ πέννα καὶ ὑπέγραψε τὴν χάριν.

— Ὅταν ἡ τιμὴ ἑνὸς ἀνθρώπου εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ, εἶπε κατόπιν, δὲν πρέπει νὰ χάνεται οὔτε στιγμή...

—=—

Ὁ Ναπολέων, δυσηρεστημένος μιὰ ἡμέρα ἀπὸ κάποιο τηλεγράφημα ἀπὸ τὴν Βιέννη, εἶπε εἰς τὴν σύζυγόν τσυ Μαρίαν Λουΐζαν:

— Ὁ πατέρας σας εἶναι ἕνας «γεροξεκουτιάρης».

Μετεχειρίσθη ὅμως μίαν λέξιν διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν «ξεκουτιάρης» τὴν ὁποίαν ἡ Μαρία Λουΐζα δὲν ἐγνώριζε. Ἐρώτησε ἔπειτα ἕνα αὐλικὸν περὶ τῆς σημασίας της, προσθέσασα καὶ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας τὴν εἶπε ὁ Ναπολέων. Ὁ αὐλικὸς τὰ ἔχασε καὶ διὰ νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα εἶπε ὅτι ἡ λέξις αὐτὴ σημαίνη «σοφὸς ἄνθρωπος, σεβαστός, μὲ πολὺ κῦρος».

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἐγίνετο ἕνα συμβούλιον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Μαρίας Λουΐζας. Οἱ συζητοῦντες δὲν συνεφώνουν καὶ ἡ συζήτησις ἦτο ἐξαιρετικὰ ζωηρά. Ἡ Μαρία Λουΐζα ὑποβάλλει τότε μίαν πρότασιν:

— Ἐπειδή, λέγει, εἶναι δύσκολος ἡ συμφωνία, προτείνω νὰ ἀφήσωμε τὴν λύσιν εἰς τὸν Καμπασερές. Ἡ λύσις του θὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλους, γιατί, χωρὶς καμμιὰ ἀμφιβολία, ὁ Καμπασερὲς εἶναι ὁ μεγαλείτερος «γεροξεκουτιάρης» τῆς αὐτοκρατορίας.

—=—

«Μοῦ ἄρεσε νὰ βλέπω τὶς ἀρκοῦδες νὰ χορεύουν—διηγεῖται ἡ παλαιὰ δούκισσα τοῦ Ὀρλεὰν εἰς τὸς ἐπιστολάς της—καὶ αὐτὸ μοῦ ὑπενθυμίζει μίαν ἱστορίαν πολὺ πρωτότυπον εν σχέσει μὲ μίαν δεσποινίδα μιᾶς ἀπὸ τὰς καλλιτέρας οἰκογενείας τῆς Γαλλίας, ἡ ὁποία εἶχεν ὑπηρετήσει εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου ἦτο κυρία ἐπὶ τῶν τιμῶν τῆς δουκίσσης τοῦ Γκίζ.

«Ὁ υἱὸς ἑνὸς συμβούλου τῆς ἐπικριτείας, ἕνας πολὺ πλούσιος νέος, ὀνόματι Μπριάν, τῆς εἶχεν ἐμπνεύσει σφοδρὸν ἔρωτα, καὶ τὴν ἐπῆρε, μολονότι ὁ πατέρας του δὲν ἤθελε τὸν γάμον ἐκεῖνον.

«Ὁ πατέρας ὡς τόσον, θέλων νὰ λύσῃ τὸν γάμον ἐκεῖνον, ἀπηγόρευσεν εἰς τὸ παιδί του νὰ βλέπῃ τὴν γυναίκα του καὶ νὰ ἔχῃ σχέσεις μαζί της.

«Ἡ ἐξυπνη ἐν τούτοις κόρη ἀνέθεσεν εἰς ἕνα φίλον της νὰ τοῦ πῇ ὅτι ὁ ἄκις ἔβλεπε νὰ μπαίνουν σ ἠν αὐλὴ τοῦ μεγάρου του ἀρκοῦδες, γιὰ νὰ χορέψουν, νὰ κατεβῇ ἀμέσως κάτω, δῆθεν διὰ νὰ βλέπῃ καὶ αὐτὸς μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους τὸ διασκεδαστικὸν ἐκεῖνο θέαμα.

«Ἔτσι ὁ κ. Μπριάν, μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι ἤθελε νὰ ἰδῇ ἀπὸ κοντὰ τὶς ὀρκοιδες, νὰ τὶς χαϊδέψῃ καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν ἡμερωσύνην των, κατέβαινε στὴν αὐλὴ καὶ συνομιλοῦσε μὲ τὴν γυναίκά του, ποῦ ἦτο μετημφιεσμένη εἰς ἀρκοῦδα, γιατὶ ἐλησμόνισα νὰ πῶ ὅτι οἱ ἀρκοῦδες ἦσαν ψεύτικες. Δὲν ἐδιάβασα τίποτε ὅμοιον σὲ κανένα μυθιστόρημα ὡς τώρα».

—=—

Ὁ Ἄγγλος Σάνδερσον, ποῦ μολονότι τυφλός, ἐξηκολούθει νὰ παραδίδῃ μαθηματικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον του Κοίμπριτζ, εὑρισκόμενος κάποτε σὲ μιὰ συναναστροφη, παρετήρησεν εἰς τοὺς παρισταμένους ὅτι μιὰ κυρία, ποῦ εἶχε βγῆ πρὸ ὀλίγου ἔξω, εἶχε πολὺ ὡραῖα δοντια.

Ἡ παρατήρησις ἦτο ἀκριβὴς καὶ τὸν ἠρώτησε πῶς, ἀφοῦ δὲν ἔβλεπε, κατώρθωσεν ἐν τούτοις νὰ μαντεύσῃ τόσον καλά.

— Δὲν ἔχω λόγους νὰ πιστεύσω, ἀπήντησεν ὁ Σάνδερσον ὅτι ἡ κυρία αὐτὴ εἶναι ἀνόητη. Ἐγελοῦσε πάντα καὶ μια γυναίκα που γελᾷ διαρκῶς χωρὶς λογο, εἶναι βέβαια κουτή. Ἀλλ' ἡ κυρία αὐτὴ ἀπὸ τα λόγια της δὲν μοῦ φάνηκε καθόλου κουτή. Ἂν ἐγελοῦσε λοιπὸν χωρὶς λόγο θὰ τὸ ἔκανε βεβαίως γιὰ νὰ δείξῃ τὰ ὡραῖά της δόντια.

Καὶ ὁ Σάνδερσον εἶχε μαντεύσει.

—=—

Ὁ ἱπποτικώτατος Μιοὲ δὲ Μαρόλ, ἕνα εἶδος ἥρωος ποῦ συνέδεε τὴν παραξενιὰ μὲ τὴν γενναιότητα, δὲν ἐδέχετο νὰ τοῦ κάμουν ἀφαίμαξιν παρὰ μόνον σιηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ξίφους του. Καὶ ἔλεγεν ὡς ἀληθινὸς ἥρως ἱπποτικοῦ μυθιστορήματος, ἐξηγῶν τὴν ἰδιοτροπίαν του αὐτήν.

— Ἕνας ἄνθρωπος γενναῖος δὲν πρέπει νὰ χύσῃ τὸ αἷμα του παρὰ μὲ τὰ ὅπλα στὸ χέρι.

—=—

Ἕνας ἰδιοκτήτης καὶ ἕνας ἐνοικιαστὴς στὸ Παρίσι εἶχαν πιασῃ γιὰ τὸ ἀποχωρητήριον τοῦ σπιτιου κ' ἐπῆγαν στὸ δικαστήριο. Ἡ δίκη ἐβάσταξε ἕνα χρόνο ἀπὸ δικαστήριο σὲ δικαστήριο καὶ στο τέλος ἐπῆγε στον Ἄρειο Πάγο.

— Μὰ τὶ κατάσασις εἶναι αὐτή! ἐφώναζεν ὁ πρόεδρος εἰς τὸν δικηγόρον τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἐδῶ ἐπεσωρεύθησαν βουνὰ τὰ ἔγγραφα.

— Ἀλλοίμονο, ναί, κύριε Πρόεδρε! ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος.

— Ἐδῶ εἶναι ὁ πελάτης σας;

— Ναί, κύριε.

— Νὰ ἔλθῃ.

— Νά τος, κύριε πρόεδρε!

-- Εἴσαστε ὁ ἰδιοκτήτης;

— Ναί, κύριε Πρόεδρε!

— Μὰ δὲν βαρεθήκατε νὰ κάνετε δίκες; Θὰ φᾶτε ὅλος τὸ ἀμφισβητούμενο μέρος τοῦ σπιτιοῦ σας στὰ ἔξοδα.

—=—

Ὅταν ὁ δημοφιλὴς ἱεροκῆρυξ τῆς Γαλλίας πάτερ Λερκοντὲρ ἀπέθανε στὸ Τορέζ, αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ λαϊκοῦ πένθους ὑπῆρξαν ζωηρότατοι. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν μία χωριάτισσα ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα εἶπε τὰ ἀφελῆ καὶ ὡραῖα λόγια:

— Εἴχαμε ἕνα βασιληᾶ καὶ τὸν χάσαμε.

—=—

Ἰδοὺ ἕνας ὡραῖος ὁρισμὸς τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀθανάτων, δοθεὶς ὑπὸ τοῦ Βολταίρου:

«Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία, εἶπεν ὁ Βολταῖρος, εἶνε ἕνα ἴδρυμα, εἰς τὸ ὁποῖον δέχονται εὐγενεῖς ἀνθρώπους ἰσχυρούς, μεγιστᾶνας τῆς Ἐκκλησίας, στρατηγούς, δικαστικούς, ἰατρούς, γεωμέτρας, ἀκόμη καὶ ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων».

—=—

Ὅταν ἡ κυρία ντὲ Σεβινὲ ἐμέτρησε τὴν προῖκα τῆς κόρης της εἰς τὸν κόμητα Γκρινιάν, ἐφώναξεν εἰς ἐπήκοον ὅλων:

— Νὰ πάρῃ ἡ ὀργή... Χρειάζοντοι, λοιπόν, τόσα χρήματα γιὰ νὰ ὑποχρεώσω τὸν κ. ντὲ Γκρινιὰν νὰ κοιμηθῆ μὲ τὴν κόρη μου;.

Μετὰ μικρὰν ὅμως σκέψιν προσέθεσε:

— Ἀλήθεια, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι θὰ κοιμᾶται μαζί της καὶ αὔριο καὶ μεθαύριο καὶ πάντα, δὲν εἶνε καὶ τόσα πολλά...

—=—

Ἕνας ἀρχάριος συγγραφεὺς ἐπεσκέφθη τὸν Ριβαρόλ, καὶ τοῦ ἀνέγνωσεν ἕνα παραλληλισμόν, ποῦ εἶχε γράψῃ, μεταξὺ τοῦ Ρακίνα καὶ τοῦ Κορνηλίου. Ὁ παραλληλισμὸς ἦτο μακρὸς καὶ ἀνιαρώτατος. Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ ἀνάγνωσις, ὁ πρωτοπειρος συγγραφεὺς ἐζήτησε τὴν γνώμην του.

— Ὁ παραλληλισμός σας, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Ριβαρόλ, εἶνε πολὺ καλός, θα ἔλεγα ἀριστούργημα. Εἶνε μονάχα κάτω μεγάλος. Ἐγὼ θὰ τὸν περιώριζα εἰς τὰ ἑξῆς: « Ὁ ἕνας ὀνομάζετο Πέτρος Κορνήλιος καὶ ὁ ἄλλος Ἰωάννης Ρακίνας»!

Ὁ ἀτυχὴς συγγραφεὺς ἐτράπη εἰς ἄτακτον φυγήν...

—=—

Ἕνας ἐπαίτης Γασκῶνος, ντυμένος μὲ ράκη, ἐστεκόταν κι' ἐζητοῦσε ἐλεημοσύνη. Ἕνας διαβάτης τοῦ δίδει ἕνα εἰκοσάρακι καὶ τοῦ ζητεῖ μιὰ δεκάρα ρέστα. Ὁ Γασκῶνος ψάχνει τὶς τσέπες του—τὰ ράκη δηλαδή—ἀλλὰ δὲν βρίσκει τίποτε.

— Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, ψιθυρίζει. Ἄφησα, φαίνεται, τὰ ψηλὰ στὸ ἄλλο μου κοστοῦμι.

—=—

Μερικὲς κυρίες τῆς παρισινῆς ἀριστοκρατίας ἐπεσκέφθησαν ἕνα ἀπόγευμα τοὺς τρελλοὺς τῆς Σαρανιᾶς. Ὅταν ἔφευγαν, μία ἀπὸ τις κυρίες ζητεῖ ἀπὸ ἕνα τρελλὸν τρία νούμερα γιὰ νὰ παίξῃ στὶς κοῦρσες. Ὁ τρελλὸς παιρνει ἕνα χαρτί, γράφει ἐπάνω τρία νούμερα καί... τὸ καταπίνει.

— Κυρίες μου, λέγει κατόπιν, κάνετε τὸν κόπο νὰ ξαναπερνᾶσετε αὔριο. Τὰ νούμερά σας θὰ ἔχουν βγῆ!

—=—

Ὁ Βολταῖρος, εὑρισκόμενος μίαν ἡμέραν εἰς τὸ σπίτι τῆς κυρίας Σατελέ, εἶχε στὰ γόνατά του τὸ μικρὸ ἀγοράκι του καὶ τοῦ ἔδιδε συμβουλάς. «Φίλε μου, τοῦ ἔλεγε, διὰ νὰ ἐπιτύχῃς εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν πρέπει νὰ ἔχῃς τὶς γυναῖκες μὲ τὸ μέρος σου. Καὶ γιὰ νὰ ἔχεις μὲ τὸ μέρος σου τὶς γυναῖκες πρέπει νὰ τὶς γνωρίζῃς. Μάθε, λοιπόν, ὅτι ὅλες οἱ γυναῖκες εἶνε ὑποκρίτριες, ψεύτρες καί...

— Πῶς, ὅλες οἱ γυναῖκες! τὸν διέκοψε ἡ κυρία Σατελέ, θυμωμένη. Καὶ λέτε τέτοια πράγματα σ' ἕνα μικρὸ παιδάκι!

— Τί τὰ θέλετε κυρία μου, ἀπήντησε ὁ Βολταῖρος, δὲν πρέπει νὰ γελοῦμε τὰ παιδάκια...

—=—

Εἰς μίαν συνομιλίαν, ὁ περίφημος στρατάρχης τοῦ Ναπολέοντος Λεφέμπρ ἔλεγε ἀφελέστατα εἰς τὸν Ἰωσὴφ Βοναπάρτην ἐκδιωχθέντα βασιλέα τῶν Ἱσπανῶν:

— Ξέρετε τί πρέπει νὰ κάνετε γιὰ νὰ διευθετήσετε τὰς ὑποθέσεις τοῦ βασιλείου σας καὶ νὰ ἐξασφαλίσετε τὴν ἡσυχίαν. Νὰ στείλετε στὸ διάβολο ὅλους τοὺς Ἱσπανούς σας καὶ νὰ τοὺς ἀντ κατασταθεῖτε μὲ καλοὺς Ἀλσατούς. Οἱ συμπατριῶταί μου εἶνε καλὸ παιδιά· εἶνε φτωχοὶ καὶ θάρθουν ἅμα τοὺς καλέσετε. Θὰ τοὺς κάνετε πλουσίους καὶ θὰ σᾶς εἶνε εὐγνώμονες. Τότε ἀξίζει πιὰ νὰ εἶσθε βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας.

Καὶ ὁ Λεφέμπρ ἔλεγε αὐτὰ σοβαρώτατα ὡσὰν νὰ ἦτο τὸ ἀτλούστερο τῶν προβλημάτων νὰ ἀντικατασταθοῦν οἱ Ἱσπανοὶ μὲ τοὺς συμπατριώτας του Ἀλσατούς!

—=—

Ὁ περίφημος συνθέτης Γκλύκ, περνῶντας μιὰ ἡμέρα ἀπὸ τὴν ὁδὸν Σαϊντ Ὀνωρέ, ἔπεσε ἀπὸ ἀπροσεξία τὸ τζάμι ἑνὸς μαγαζιοῦ. Ἔδωκε εἰς τὸν κατασιηματάρχην ἕνα μικρὸ νόμισμα γιὰ νὰ κρατήσῃ τὸ μισὸ πρὸς ἀποζημίωσιν καὶ νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὸ ὑπόλοιπον. Ὁ κατασταματάρχης ἔτυχε νὰ μὴν ἔχῃ ψιλὰ καὶ ἤθελησε νὰ πάῃ ἔξω νὰ ἀλλάξῃ.

— Μὴν ἐνοχλῆσαι, τοῦ εἶπε τότε ὁ Γκλύκ. Θὰ συμπληρώσω ἐγὼ τὸ ποσόν.

Καὶ μὲ μιὰν κίνησιν ἔσπασε ἄλλο ἕνα τζάμι τοῦ μαγαζιοῦ.

—=—

Ἕνας Ἱσπανὸς Ἱεροκῆρυξ ὡμίλει μίαν Κυριακὴν περὶ τοῦ πειρασμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπέβαλε τὸν Χριστὸν ὁ Διάβολος, δεικνύων εἰς αὐτὸν τὰ διάφορα βασίλεια τῆς γῆς, τῶν ὁποίων τοῦ ἐπρότεινε νὰ τὸν κάμῃ αὐτοκράτορα.

—Δυστυχῶς διὰ τὸν Διάβολον προσέθεσε ὁ ἱεροκήρυξ, τὰ ὅρη τῶν Πυρηναίων, τὸν ἠμπόδισαν νὰ δειξῇ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἱσπανίαν. Διότι ἂν ὁ Χριστὸς ἔβλεπε ὅλες τὶς ὡραιότητες ποῦ περικλείει ἡ Ἱσπανία, δὲν ξέρω ἂν δὲν θὰ ὑπέκυπτε εἰς τὸν πειρασμόν!

—=—

Ὁ ἱεροκήρυξ Καμὺς διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς ἕκαστον ἀπὸ τὰ κηρύγματά του, ὅτι τὸ σαρκικὸν ἁμάρτημα ἦτο τὸ φοβερώτερον ἐξ ὅλων, ἔλεγε·

—Ἕνας ἄνθρωπος μονάχος του μπορεῖ νὰ διαπράξῃ διάφορα ἁμαρτήματα, νὰ βλασημήσῃ, νὰ εἰπῇ ψέμματα, νὰ ψευδομαρτυρήσῃ εἰς τὸ δικαστήριον, νὰ κλέψῃ, νὰ σκοτώσῃ, ἀλλὰ τὸ σαρκικὸν ἁμάρτημα εἶναι τόσο μεγάλο, ὥστε χρειάζονται δύο γιὰ νὰ τὸ διαπράξουν.

—=—

Ἕνας Γασκῶνος ὑπεστήριζεν εἰς μίαν συζήτησιν ὅτι κατήγετο ἀπὸ ἣν ἀρχαιοτέραν ἐξ ὅλων τῶν οἰκογενειῶν

—Ἡ οἰκογένειά μου, ἔλεγε, εἶναι τόσον παλαιὰ ὥστε πληρώνω ἀκόμη τοὺς τόκους τοῦ ποσοῦ ποὺ ἐδανείσθη εἰς προγονός μου διὰ νὰ προσφέρῃ δῶρα εἰς τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν γέννησίν του εἰς τὴν φάτνην τῶν ἀλόγων.

—=—

Ὁ ξεπεσμένος βαρῶνος ντὲ Λαμὶ συνελήφθη μία ἡμέρα κλέπτων στὰ χαρτιά. Ἐξωργισμένοι οἱ συμπαῖκταί του τὸν ἐπέταξαν ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ πρώτου πατώματος. Ὁ βαρῶνος ἔπεσε μικρὰ μόνον πράγματα ἀπὸ τὴν πτῶσιν καὶ τὴν ἑπομένην συνεβουλεύθη ἕνα φίλον του τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸ ποῦ ἔπαθε.

—Δὲν ἔχω παρὰ μίαν λύσιν νὰ σοῦ κάμω, ἀπήντησεν ὁ φίλος του. Ἄλλη φορὰ νὰ παίζῃς σὲ ἰσόγεια.

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ

Ἐκ παραδρομῆς εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος ὑπ' ἀρ. 9 ἐτέθη εἰς τὸ ἐξώφυλλον ἡμερομηνία «31 Μαΐου 1928» ἀντὶ τῆς ὀρθῆς «1 Ἰουνίου 1928».

(ἐκ τοῦ «Παντογνώστου»)

Πρὸς τοὺς κ. κ. **ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ**

Ζητοῦμεν συγγνώμην διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν μικρὰν βραδύτητα εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ παρόντος τεύχους.

(Ἐκ τοῦ «**Παντογνώστου**»)

ΑΔΕΛΦΟΙ

ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

ΜΕΓΑΛΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΩΝ

ΑΙΟΛΟΥ-ΣΤΑΔΙΟΥ

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ